سِنڌوُ ڀارتي

درجو اَٺون

سِنڌِي

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

ڀارتيہ سنوڌان

باب - چوٿون الف

بنيادي فرض

قلم 51A

بُنيادي فرض : ڀارت جي هرهڪ ناگرڪ جو فرض آهي تہ :

(الف) هوُ ڀارت جي سنوڌان کي مڃيندو، اُن جي قومي جهنڊي، قومي ترانې، آدرش ۽ سنستا جي عزت ڪندو.

(ب) آدرش ويچارن، جن آزاديءَ جي لڙائيءَ لاءِ همٿايو ۽ اُتساهہ ڦوڪيو، اُنهن جي سنڀال ۽ پوئواري ڪندو.

(ڀ) ڀارت جي ايڪتا، اکنڊتا ۽ سمپورڻتا جي رکشا ڪندو.

(پ) ديش جي حفاظت ڪندو ۽ وقت پوڻ تي ديش سيوا ۾ ٽپي پوندو.

(ٻ) سڀني ماڻهن ۾ هڪ ايڪتا جي ڀاونا پئدا ڪندو، جيڪا ڌرم، ڀاشا، ڪيتروار جي ڀيدڀاءَ کان پري هوندي. اَهڙيون رسمون جيڪي عورت ذات خلاف هونديون، اُنهن جو بهشڪار ڪندو.

(ت) ڀارت جي جامع سنسڪرتي ۽ شاندار ورثي جي حفاظت ڪندو ۽ مُلهہ سمجهندو.

(ٿ) قدرتي ماحول جهڙوڪ جهنگل، ڍنڍون، نديون، جهنگلي-زندگي اِنهن جو بچاءُ ڪندو ۽ سڀني پراڻين لاءِ دردمندي رکندو.

(ٽ) وگيانڪ درشٽي، اِنساني مُلهہ، جاچ جوُچ ۽ سڌاري جي ڀاونا کي اَهميت ڏيندو.

(ٺ) عام ملڪيت کي سلامت رکندو ۽ هنسا کان پري رهندو.

(ٽ) شخصي ۽ گڏيل مشغولين جي سڀني کيترن ۾ اَڳتي وڌڻ جي لڳاتار ڪوشش ڪندو جئن ملڪ اَڳتي وڌندو رهي ۽ ڪاميابيءَ جي اوچاين کي ڇُهي.

(ڪ) ماءُ يا پيءُ يا پالڪ آهي تہ اُهو ضرور ڏسي تہ پنهنجي ٻار کي تعليم حاصل ڪرڻ جو موقعو ڏيندو. جنهن جي عمر ڇهن ۽ چوڏهن سالن وچ ۾ هجي.

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

درجو اَٺون سنڌي

سکڻ سيکارڻ جي پرڪريا

سکندڙن کي ٻن يا گروپس / اَڪيلي ۾ وجهه ڏنا وڃن ۾ همٿايو ته...

- گهر، پسگردائيءَ ۾ آزمودو آيل، ڏنل ڳهتنائن، قصن بابت ڪلاس ۾ بحث مباحثو ڪرائي. پنهنجا ويچار ٻڌائڻ جو موقعو ڏيو.
- اَخبارون، مخزن، ۽ ٻيا ساهتيه جا ڪتاب پڙهڻ لاءِ اُتساهه ڄاڳايو ۽ پڙهيل ڳالهين جهڙوڪ راندين ميلن ۽ منورنجن، وگيان بابت ٻڌائڻ لاءِ همٿايو.
- گيت بيت سُرتال سان ٻڌائڻ لاءِ پاڻ ڳائي يا سي. ڊي دواران ٻڌڻ جو موقعو ميسر ڪري ڏيو ۽ ڪين ڪو وشيه ڏيئي ننڍا گيت، ڪويتائون پنهنجي ڪلپنا سان ٺاهي ٻڌائڻ لاءِ چئو.
- ناٽڪ ۾ الڳ الڳ ڪردار ڏيئي اَداڪاري ڪري ناٽڪ پيش ڪرڻ جو موقعو ڏيو.
- ڪو وشيه ڏيئي اُن تي خط، ننڍا مضمون آکاڻي، پنهنجا ويچار ٻڌائڻ يا لکڻ لاءِ ڏيو.
- ڪنهن ڳالهه جي شروعات ڪري، يا ڪي ڪردار ڏيئي آکاڻي، قصو، ڳهتنا، گفتگو لکڻ لاءِ ڏيو.
- ڏنل، پڙهيل لفظن کي سمجهڻ لاءِ ڊڪشنريءَ جو اُپيوگ ڪرڻ لاءِ همٿايو. اُهي لفظ روز مرهه جي ڳالهائڻ ۾ نهڪندڙ نموني ڪتب آڻين اَهڙا امدا مثال ڏيو.
- ڀاشا جي ليکن کي وڌيڪ عمدو بڻائڻ لاءِ اِصطلاح، چوڻيون ڪم آڻڻ لاءِ سُجهايو.
- ڀاشا جي الڳ الڳ جيئن صفت، اِسم، ضمير، فعل حرف جر، حرف جملو، ساڳي معني وارا لفظ، هم آوازي لفظ وغيره سمجهائي اُپيوگ ڪرڻ لاءِ امدا مثال ڏيو.
- اَهڙا قصا ۽ ڪهاڻيون، آکاڻيون پڙهڻ لاءِ همٿايو يا ٻڌايو جنهن سان ديش پريم جي ڀاونا، فرض، وڏن سان فضيلت پريو ورتاءُ، اِنتظام ۽ الڳ الڳ ڀاونائن کي سمجهڻ وغيره جهڙا ملهه وڏي سگهن.
- ڪلاس ۾ درسي ڪتاب يا ٻين ڪن ڪتابن مان ڪو مذڪور صحيح رفتار سان، سمجهي ڪري پڙهڻ جو موقعو ڏيو.
- اِنٽرنيٽ / يوٽيوب ذريعي جاچ حاصل ڪرڻ جو موقعو ميسر ڪري ڏيو.

علمي حاصلات

سکندڙ:

- 08.LQ.01 گهر، پسگردائيءَ ۽ سماج ۽ ڪلاس ۽ غيرروايتي ۽ روايتي نموني الڳ الڳ وشين جي گفتگو بحث مباحثي ۾ پنهنجا ويچار پختائيءَ سان رکيتو.
- 08.LQ.02 گيت، بيت، گروپ گيت لئه تال ۽ سُر ۾ ڳائي تو.
- 08.LQ.03 پنهنجي ڪلپنا سان ڪنهن وشيه تي ڪويتا، مضمون خط، آکاڻي پنهنجن لفظن ۾ لکي تو.
- 08.LQ.04 ساهتيه جا جدا جدا روپ پڙهي اُنکي سمجهي اُن سان پنهنجا آزمودا، ويچار پنهنجن لفظن ۾ ٻڌائي تو.
- 08.LQ.05 درسي ڪتاب يا ٻيا ساهتيه جا ڪتاب، اَخبارون پڙهڻ وقت ايندڙ نون لفظن / ڏکين لفظن کي سمجهڻ لاءِ ڊڪشنريءَ جون اِستعمال ڪريتو. اُهي نوان لفظ پنهنجي روزمرهه جي ڳالهائڻ ۾ حالتن موجب نهڪندڙ نموني ڪتب آڻي تو.
- 08.LQ.06 الڳ الڳ مشغولين، چٽاڀيٽين جهڙوڪ ڀاشا جي راندين، گيت، بيت ٻڌائڻ، گفتگو، ناٽڪن، مضمون لکڻ، تقريرون وغيره ۾ چاهه سان ڀهرو وٺي تو.
- 08.LQ.07 اَلڳ اَلڳ ليکن ۾ ڀاشا جون چوڻيون ۽ اصطلاح سمجهي ڪم آڻي ٻوليءَ جي سونهن وڌائي تو.
- 08.LQ.08 سماج ۾ ڳهتجندڙ، ٿيندڙ واقعن، قصن مسئلن ڪان واقف رهيتو ۽ اُن لاءِ پنهنجا رايا ڏئي تو.
- 08.LQ.09 ڳهتنائن جي سلسلي، ناٽڪ جي ڪردارن، آکاڻين جي سکيا بابت ٻڌائي تو.
- 08.LQ.10 ديش لاءِ پريم، وڏن سان عزت پريو ورتاءُ فضيلت، اِنتظام، جهڙا ملهه ورتائي تو.
- 08.LQ.11 الڳ الڳ ڀاونائن کي سمجهي تو ۽ اُن جو واڌارو ڪئي تو.
- 08.LQ.12 ڏنل مذڪور تي سوال پُڇي سگهن تا ۽ سوالن جا جواب ڏيئي سگهن تا.
- 08.LQ.13 ڏنل / آڻ سڃاتل مذڪور صحيح لهظي، صحيح رفتار ۽ صحيح اُچار سان بيهڪ جي نشانين موجب پڙهن تا.
- 08.LQ.14 اِنٽرنيٽ / يوٽيوب ذريعي ڪنهن به وشيه تي جاچ حاصل ڪري سگهي تو.

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

سرڪاري فيصلو نمبر: اڀياس ٢١١٦ (پر.ڪر ٤٣/ ١٦) ايس.ڊي.٤، تاريخ ١٦.٤.٢٥ موجب اسٿاپت ڪيل ڪو آرڊينيٽنگ ڪاميٽيءَ جي تاريخ ٢٩.١٢.١٧ جي ميٽنگ ۾ هن درسي ڪتاب کي سنه ٢٠١٨-١٩ کان مختصر طور منظوري ڏني ويئي آهي.

سِنڌُو ڀارتي

درجو اَٺون

سِنڌِي

٢٠١٨

مهاراشٽر راڄيه پاٺيه پستڪ نرمتي
و اَڀياس ڪرم سنشوڌن منڊل، پڻي.

महाराष्ट्र राज्य पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ

پنهنجي سمارٽ فون ۾ DIKSHA APP ذريعي درسي ڪتاب جي پهرين صفحي واري Q.R. Code ذريعي Digital درسي ڪتاب ۽ هرهڪ سبق ۾ آيل Q.R. Code ذريعي ان سبق بابت پڙهڻ / پڙهائڻ لاءِ ڪارائتيون لنڪس ملنديون.

LHI7L3

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

ڇاپو پهريون : ٢٠١٨
سڌاريل ڇاپو : ٢٠٢٢

© مهاراشٽر راجيه پاٺيه پُستڪ نرمتي و اَڀياسڪرم سنشوڌن منڊل، پڻي-٤١١٠٠٤
مهاراشٽر راجيه پاٺيه پستڪ نرمتي و اڀياس ڪرم سنشوڌن منڊل، وٽ هن ڪتاب جا سڀ حق واسطا محفوظ آهن. هن ڪتاب جو ڪوبہ ٽڪر ڊائريڪٽر، مهاراشٽر راجيه پاٺيه پُستڪ منڊل جي لکيل اِجازت کان سواءِ ڪٽي نٿو سگهجي.

سنڌي ڀاشا سمتي ۽ اَڀياس گٽ سمتي	:	ڊاڪٽر ديال ’آشا‘ سياپتي شري اَشوڪ ڪملداس مکتا ميمبر شريمتي ميران مهيش گدواڻي ميمبر شري وجيه راجڪمار منگلاڻي ميمبر شري گووردن شرما ’گهايل‘ ميمبر شريمتي راجيشري جيناند ٽيڪچنداڻي ميمبر شريمتي ڪاجل اَنيل رامچنداڻي ميمبر شريمتي وندنا رامواڻي (نيند ڏنل ميمبر)
سنيوجڪ	:	شريمتي ڪيتڪي جاني (اِنچارج وشيش اَڌڪاري سنڌي)
سنيوجڪ سهايڪ	:	شريمتي گيتا گڻيش ٺاڪر (ڪاپي رائيٽر، سنڌي)
ٽائيپ سيٽنگ	:	ڪرشنا اِنٽرپرائيز، ڪئمپ، پوني اَنيتا ماکيجا، جانڪي موٽواڻي
چترڪار	:	شري يوُجين جوسِف
نرمتي	:	شري سچيتاننڊ آڦڙي (مکيه نرمتي آفيسر) شري سنديپ آجگانوڪر (نرمتي اَڌڪاري)
پرڪاشڪ	:	شري وويڪ اُتم گوساوي، پاٺيه پُستڪ نرمتي منڊل، پرڀاديوي، ممبئي - ٢٥.
ڪاغذ	:	٧٠ جي. ايس. ايم. ڪريم وو
پرنٽنگ آرڊر	:	N/PB/2022-23/ Qty.
ڇاپيندڙ	:	M/s

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

ڀارت جو سنوڌان

ديباچو

اسين ڀارت جا لوڪ، ڀارت کي هڪُ مڪمل طور خودمُختيار سماجوادي سَرو ڌرم ۽ سم-ڀاوَ وارو لوڪشاهي گڻراجيہ بڻائڻ لاءِ گنڀيرتا سان فيصلو ڪري ۽ انهيءَ جي سڀني ناگرڪن کي :

سماجڪ، آرٿڪ ۽ راڄنيتڪ نياءُ، ويچار، اظهار، وشواس، شرڌا ۽ اُپاسنا جي آزادي؛ درجي ۽ موقعي جي سمانتا؛ خاطريءَ سان حاصل ڪرائڻ ۽ اُنهن سڀني ۾ شخصي سؤمان ۽ راشٽر جي ايڪتا توڙي اکنڊتا جي خاطري ڏيندڙ ڀائيچارو وڌائڻ لاءِ.

اسان جي هن سنوڌان سڀا ۾ اڄ تاريخ ڇويهين نومبر، ١٩٤٩ جي ڏينهن، هن ذريعي هيءُ سنوڌان سويڪار ڪري، اُن کي قانون جي روپ ۾ ڀاڻ کي ارپڻ ڪريون ٿا.

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

راشٽر گيت

جَنَ گَڻَ مَنَ اَڌينايڪَ جَيَہ هي،
ڀارَتَ ڀاڳيہ وڌاتا
پَنجابَ، سنڌ، گُجراتَ، مَراٺا،
دراوڙَ، اُتڪلَ، بَنگَ،
ونڌيہ، هماچَلَ، يَمُنا، گَنگا،
اُڇَلَ، جلَ ڌِ تَرَنگَ،
تَوَ شُڀَ نامي جاڳي،
تَوَ شُڀَ آشيس ماڳي،
ڳاهي تَوَ جَيَہ - ڳاٿا،
جَنَ گَڻَ - مَنگَلَ دايَڪَ جَيَہ هي
ڀارت ڀاڳيہ وڌاتا،
جَيَہ هي، جَيَہ هي، جَيَہ هي،
جَيَہ جَيَہ جَيَہ جَيَہ هي،

پرتِگيا

’ڀارت منهنجو ديش آهي. سڀ ڀارتواسي منهنجا ڀائر ۽ ڀينر آهن.

مونکي پنهنجي ديش لاءِ پيار آهي ۽ مونکي ان جي شاندار ۽ طرح طرح جي ورثي تي ڳَوُرو آهي. مان سدائين ان جي لائق ٿيڻ جو جتن ڪندو رهندس.

مان پنهنجن متن مائٽن، اُستادن ۽ سيني بزرگن جو سنمان ڪندس ۽ هر ڪنهن سان فضيلت ڀريو ورتاءُ ڪندس .

مان پرتگيا ٿو ڪريان تہ مان پنهنجي ديش ۽ ديشواسين سان سچو ٿي رهندس. انهن جي ڪلياڻ ۽ آسودگيءَ ۾ ئي منهنجو سک سمايل آهي.‘

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

پرستاونا

پيارا شاگرد دوستو،

توهان سڀني جو درجي اَٺين ۾ سواڳت آهي. هن ڪلاس ۾ اڳئين واري درجي ۾ به توهان سنڌو ڀارتي ڪتاب پڙهيو آهي. درجي اَٺين جو هي درسي ڪتاب اوهانجي هٿن ۾ ڏيندي اسان کي بيحد خوشي ٿي رهي آهي.

دوستو، سنڌي ٻولي سڀني نموني ڳالهائڻ ٻولهائڻ اَچڻ لاءِ اوهانجو لفظن جو خزانو چڱو هجي، اُن لاءِ هن درسي ڪتاب جون آکاڻيون،گفتگو، سبق، ڪوتائون گيت پڙهي نوان نوان لفظ، اِصطلاح، چوڻيون سکڻ لاءِ ملنديون. اَسان کي اِئين ٿو لڳي ته هي ڪتاب پڙهي توهانجو ماتر ڀاشا لاءِ پيار وڌي.

توهانکي وڌي اِن لاءِ درسي ڪتاب ۾ لفظن جي راند، ڳجهارت، مات ۾ پڙهو، پاڻ ڪريان- پاڻ سکان، چتر جاچيو، ٻڌايو، جملا بدلائي لکو. اَهڙي نموني جون اَنيڪ مشغوليون ڏنيون آهن. ساڳي نموني وياڪرڻ جا الڳه الڳه روپ سوَلي نموني ڏنا ويا آهن. اِن ڪلاس سواءِ نئين نموني جي بدلاءُ موجب ڳالهائڻ ۽ لکڻ جو موقعو مليل آهي. توهان کي موبائيل، ڪامپيوٽر سوَلائيءَ سان واپرائڻ اَچي ٿو. هن ٽڪنيڪ جو اڀياس ۾ اُپيوگ ٿئي، اُن نظريي سان ڪجهه مشغوليون ڏنل آهن. وڊيڪ ڄاڻ لاءِ اَئپ وسيلي ڪيو آر ڪوڊ ذريعي هرهڪ سبق جي وڌيڪ ڄاڻ ملندي. اُن جو توهان کي اَڀياس لاءِ اُپيوگ ٿيندو. سنڌي ڀاشا سکڻ وقت اُن مان ڪجهه سکڻ، سماجڪ مسئلا سمجهڻ ۽ اُهي حل ڪرڻ لاءِ اُڻ تڻ هجي. اِهو به اَهميت وارو آهي. اِن نظريي سان درسي ڪتاب ۾ آيل سبق، مشغولي ۽ اَڀياس جو ويچار ڪريو.

هي درسي ڪتاب توهان کي وڻيو ها، اِهو اَسان کي ٻڌائيندا. توهان سڀني کي شڀ ڪامنائون.

(ڊاڪٽر سُنيل مگر)

سنچالڪ

مهاراشٽر راجيه پاٺيه پُستڪ نرمتي وَ اَڀياسڪرم سنشوڌن منڊل، پڻي.

پڻي:

تاريخ ١٨ اَپريل ٢٠١٨، اَڪڻ ٽيج

ڀارتيه سوريه تاريخ : ٨ ويساک ١٩٣٩

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

فهرست

نمبر	سبق / بيت	ليکڪ / شاعر	صفحو
.١	پرارٿنا (بيت)	پرسرام ’ضيا‘	1
.٢	پڇتاءُ	لعل هوتچنداڻي ’لاچار‘	4
.٣	ڪڇڻي	-----	9
.۴	گيت	ڪيمن مولاڻي	14
.۵	تعليم ئي سچي دولت آهي	سمپادڪ منڊل	18
.٦	سچو ڌرم	واشديو	22
.٧	منهنجو وطن	هوندراج ’دکايل‘	25
.٨	هميشه سنو سوچجي	سمپادڪ منڊل	29
.٩	پنجڪڙا (بيت)	گووردن شرما، ’گهايل‘	34
.١٠	اَڪبر بيربل	اجيه شنڪر لعل شوناڻي	37
.١١	زندگي (بيت)	ريکا سچديو پوهاڻي	40
.١٢	سچائي جو انعام	-----	42
.١٣	گُل ڪلايون اَڱڻ ۾ (بيت)	نندلعل راجپال ’نردوش‘	45

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

۱. پرارٿنا

ٻُڌو. ڳايو.

تو بَخشيون اَسان کي، لکين نعمتون،
ديا سان اُنهن ۾، تون وِجهہ بَرِڪتون.
سٺيون عادتون ڏي، سٺيون خصلتون،
تہ پنهنجون سُڌاريون اَسين حالتون.
دَيالو اَسان تي، اِها ڪَرِ دَيا،
ڇَپَنِ تي رِهي تنهنجو نالَو سَدا.
ڪنن سان ٻُڌون، تنهنجي هردم ثنا،
اَکين سان ڏسون شان تنهنجو پيا.
نمسڪار توکي هميشه ڪريوُن،
۽ سِرُ تنهنجي چرنن ۾ هردم ڌريون.

نوان لفظ:

بخشيون= ڏنيون
خصلتون = خوبيون
شان = دَبِدَبو، جلوو.
نعمتون = وردان
سَدا = سدائين
برڪت = واڌارو
ثنا = ساراهہ

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

اَڀياس

سوال ١: هيٺين سوالن جا جواب هڪ ٻن جُملن ۾ لکو.

١) شاعر ڇا ۾ برڪتون وجهڻ لاءِ چوي ٿو؟

٢) پنهنجون حالتون سُڌارڻ لاءِ ايشور ڪان ڇا گهُريو ويو آهي؟

٣) ڇپَن تي ڪنهنجو نالو رهڻ لاءِ چيل آهي؟

سوال ٢: هيٺين سوالن جا جواب ٿوري ۾ لکو.

١) شاعِرُ ڪنَن ۽ اکين لاءِ ڇا ٿو چوي؟

٢) 'پرارٿنا' بيت جو سارُ لکو.

سوال ٣: خال ڀريو.

١) تو بخشيون اَسان کي .... نعمتون.

٢) ديالو اَسان تي اِها ڪرِ ....

٣) .... توکي هميشه ڪريون.

سوال ٤: بيت جي آڌار تي سِٽُون پوريون ڪريون.

١) سڻيون عادتون .... اَسين حالتون.

٢) ڪَنن سان .... تنهنجو پيا.

پورڪ اَڀياس

(١) شعر بند تي عملي ڪم

سڻيون عادتون .... شان تنهنجو پيا.

ڇؤڪنڊن ۾ ڏنل لفظن جا ساڳيءَ معنيٰ وارا لفظ لکو.

سدا	اَکين

(i) 'هردم' لفظ جا اَکر ڪم آڻي، نوان لفظ تيار ڪريو:-

١) .... (هميشه)

٢) .... (ساهه)

٣) .... (ساڳيو)

٤) .... (گني)

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

(٢) هيٺ ڏنل بيان لاءِ ’سٺي عادت‘ يا ’خراب عادت‘ برڪيٽ ۾ لکو:

١) هميشه سچ ڳالهائجي. (   )
٢) دير سان اُٿڻ گهرجي. (   )
٣) وقت جو قدر ڪرڻ گهرجي. (   )
٤) کاڌي کائڻ کان اَڳ هٿ ڌوئڻ گهرجن. (   )
٥) ٻاهريون جنڪ فوڊ کائڻ گهرجي. (   )
٦) روز ڪسرت ڪرڻ گهرجي. (   )
٧) صبح جو اُٿڻ سان ۽ رات جو سمهڻ کان اَڳ بُرش ڪرڻ گهرجي. (   )

(٣) سنڌيءَ ۾ ڪيترا مشهور پرارٿنا گيت آهن. اُنهن مان جيڪي توهان کي وڻن اُهي ڪلاس ۾ گڏجي ڳايو.

LHS3HQ

پاڻ ڪريان - پاڻ سکان

١. هيٺ گولن مان سڀ اَکر کڻي ٻہ لفظ ٺاهي اُنهن جا الڳ الڳ جملا ڏنل مثال موجب لکو:

اَکر	لفظ ۽ جملا
مثال: د آ ي	١. هاسٽل ۾ رهندي مان مائٽن کي ڏاڍو ياد ڪندو آهيان. ٢. اَسان کي پکين پسن تي ديا ڪرڻ گهرجي.
و ر ز	١. ٢.
آ ر ج	١. ٢.
ل م ع	١. ٢.
ز آ ي ن	١. ٢.
ي ت ر	١. ٢.
ڪ و ل	١. ٢.

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

٢. پڇتاءُ

پڙهو. پڙهو ۽ سمجهو.

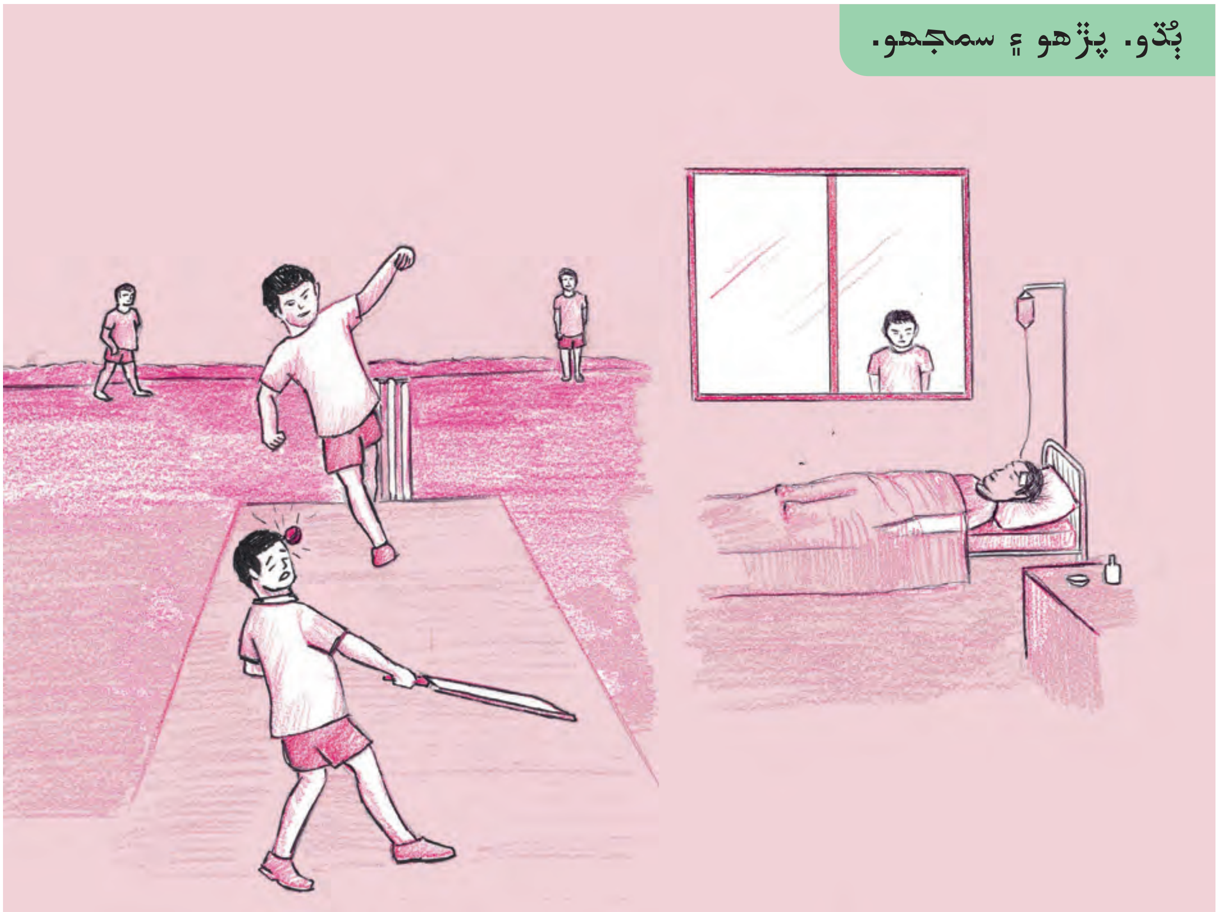

ڪرڪيٽ هڪ رومانچڪ راند آهي. پل - پل رانديگرين ۽ درشڪن جي مُنهن جو هاوڀاو بدلجندو رهندو آهي. چونڪو يا ڇڪو لڳڻ سان درشڪ پنهنجين پنهنجين ڪرسين تان اُٿي بس، خوشيءَ مان تاڙيون وڄائيندا آهن ته وري رانديگر جي آئوٽ ٿيڻ تي ڏکَ ڪان پنهنجا ٻئي هٿ پنهنجن هٿن تي رکي افسوس ظاهر ڪندا آهن. اسڪول ۾ مُحلي جا ٻار اڪثر پاڻ ۾ گڏجي هيءَ راند ڪندا آهن.

سوسائٽيءَ جي ٻارن کي به ڪرڪيٽ راند ۾ ڏاڍي دلچسپي هئي. هر آرتوار يا موڪل جي ڏينهن سوسائٽيءَ جي پاسي واري ميدان تي پندرهن - ويهه ٻار گڏجي راند ڪندا هئا. اڄ آرتوار هئڻ سبب سوسائٽيءَ جا ٻار ڪرڪيٽ راند ڪري رهيا هئا. سڀني ٻارن کي راند ۾ ڏاڍو آنند اچي رهيو هو. چوڪي - ڇڪي لڳڻ تي ٻارن خوشيءَ وچان تاڙيون ٿي وڄايون. وري ڪن ٻارن وات سان سيٽيون وڄائي رانديگرن ۾ اُتساهه ٿي پريو.

ڪرڪيٽ راند ۾ رومانچ تڏهن وڌي ويندو هو جڏهن برجو بولنگ ڪندو هو ۽ سامهون وري ڪشور بئٽنگ ڪندو هو.

برجوءَ جي پهرئين ئي بال تي ڪشور بائونڊري هڻي. ٻئي بال تي به وري هن ساڳئي نموني بائونڊري هڻي. پر برجو نراس ڪونه ٿيو ۽ هن جي اڳلي بال کي وڪيٽ ڪيپر ساڄن ڪئچ ڪري خوشيءَ مان هڪدم چلائي ڇيو، ”آئوٽ“. برجوءَ ڏُک پائي، ٽپو ڏيئي ساڄن کي ڀاڪر پاتو. ٻيا رانديگر به ڊوڙندا برجوءَ سان هٿ ملائڻ لڳا. پر ڪشور اُتي ئي ڪريز تي بيٺو رهيو ۽ برجوءَ کي چوڻ لڳو ته بال بئٽ سان نه پر زمين تان ٽپو کائي ساڄن جي هٿن ۾ پيو آهي. تنهنڪري هو آئوٽ ڪونهي. ان ڳالهه تان برجو ۽ ڪشور جي وچ ۾ لفظي ڇڪتاڻ آهستي آهستي وڌندي پئي ويئي. سڀيئي ٻار برجو ۽ ڪشور کي پنهنجي پنهنجي نموني سمجهائڻ جي

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

ڪوشش ڪندا رهيا.

آخر گهڻي بحث ڪانپوءِ ’ڪشور آئوٽ ڪونهي‘ اهڙو فيصلو ورتو ويو. برجوءَ کي اهڙي غلط فيصلي تي ڪاوڙ لڳي ۽ هُن اڳلو بال سايو ڪري اَهڙي نموني اُڇاليو جو سڌو وڃي ڪشور جي مٿي تي لڳو. ڪشور جي هٿن مان بئٽ ڪري پيئي ۽ هو پڻ زمين تي ڪري پيو. سڀ ٻار ڊوڙندا ڊوڙندا ڪشور وٽ آيا ۽ هن جي مٿي مان وهندڙ رت کي ڏسي هيسجي ويا. گهٻراهٽ وچان هڪ ٻار ڊوڙ پائي ڪشور جي ماءُ پيءُ کي وٺي آيو.

ڪشور کي اِسپتال ۾ وٺي آيا. ڊاڪٽر يڪدم هُن جو علاج شروع ڪيو. مٿي تي پنج ٽاڪا هڻي سور ۽ ننڊ جون سيون هنيائونس ته جيئن آرام مليس.

ٻئي ڏينهن تي سوسائٽيءَ جا سڀ ٻار ڪشور کي اسپتال ۾ ڏسڻ آيا. ڪو ٻار ڪشور جو هٿ پڪڙي سڏڪڻ ٿي لڳو ته وري ڪو هن جي ڳلن تي پيار پريا هڻڻ ٿي لڳو. سوسائٽيءَ وارا به ڪشور کي ڏسڻ لاءِ ايندا رهندا هئا. اَهڙي نموني لڳ ڀڳ سڀ مِٽ مائٽ، اوڙي پاڙي وارا، يار دوست اِسڪول جا هم ڪلاسي ڪشور جي صحت جو حال احوال پڇي اِسپتال مان ٿي ويا. پر جيڪڏهن ڪير هُن کان پڇڻ ڪونه آيو ته اُهو هو بِرجو.

ڪشور سمجهي ويو برجو ڊپ کان ڪيس ڏسڻ ڪونه ٿو اچي. پر تڏهن به الائي ڇو پڪ هئس ته هو موقعو وٺي ضرور ايندو. تنهن ڪري هن جون نظرون اَڪثر در طرف هونديون هيون. برجوءَ جو من به ڪشور کي ڏسڻ لاءِ ڏاڍو تڙقندو هو. پر ڊپ ۽ سنڪوچ کان چاهيندي به هو اِسپتال ڪونه آيو. پر آخر هڪ ڏينهن من وس ٿي هو اِسپتال ويو. دريءَ جي اوٽ ۾ بيهي ليئا پائي ڪشور کي ڏسڻ جي ڪوشش ڪرڻ لڳو.

ڪشور جي نظر اوچتو دريءَ جي اوٽ ۾ بيٺل برجوءَ تي پيئي. اُن وقت هو روم ۾ بلڪل اڪيلو سمهيل هو. هن هٿ جي اِشاري سان برجوءَ کي روم اَندر اَچڻ لاءِ چيو. برجو همت ٻڌي ڊڄندو سَهمندو ڪشور وٽ آيو ۽ هن جي ٻنهي هٿن کي پنهنجن ٻنهي هٿن ۾ جهلي رُئندي چوڻ لڳو، ”ڪشور، مونکي معاف ڪر.“

”برجو، معاف ڪرڻ جي ڪهڙي ڳالهه آهي، راند ۾ ته اِهو ٿيندو رهندو آهي.“

”ڪشور! برابر آهي. ڪرڪيٽ راند ۾ اهڙا ڌڪ ته لڳندا رهندا آهن. پر جيڪو بال تنهنجي مٿي تي لڳو هو اُهو بال مون سايو ڪري ئي اُڇاليو هو. پر پوءِ مونکي اُن جو پڇتاءُ ٿيو. جوش ۾ هوش وڃائڻ نه گهرجي. اِها سکيا اَڪثر وڏا ڏيندا رهندا آهن. پر مون اُن انمول سڏانت جو عمل ڪونه ڪيو. ڪشور، مان تنهنجو ڏوهي آهيان. تون مونکي مار.“ اِئين چئي برجو ڪشور جي هٿن کي پڪڙي پنهنجن ڳلن تي مارڻ لڳو.

”برجو، تون هيءُ ڇا ڪري رهيو آهين“ ڪشور پنهنجا هٿ برجوءَ جي هٿن مان ڇڏائيندي چيو.

”ڪشور، مونکي معاف ڪر.“ ائين چئي برجو وري اوڇنگارون ڏيئي روئڻ لڳو.

”برجو، تنهنجو ڪوبه ڏوهه ڪونهي. منهنجو ئي ڏوهه آهي. مان ئي گنهگار آهيان. مون ڪوڙ ڳالهايو هو. اُن ڪوڙ جو ڏنڊ ته ضرور پوڳڻو پوندو نه! بس اِهو ڏنڊ، اها سزا تنهنجي هٿان ملي ويئي آهي.“ ڪشور هلڪي مرڪ چپن تي آڻي چيو.

”ڪشور، ڏنڊ... سزا... گنهگار.... تون ڇا ٿو چوڻ چاهين؟ ... مونکي پورو سمجهه ۾ ڪونه ٿو اَچي!“ برجو عجب مان ڪشور کان پڇيو.

”برجو، تنهنجي بال تي مان سچ پچ آئوٽ هئس، تڏهن به مان ڪوڙ ڳالهائي پاڻ کي صحيح ۽ توکي غلط ثابت ڪرڻ لاءِ تو سان جهڳڙو ڪرڻ لڳو هئس. پنهنجي ڳالهه مڃائڻ لاءِ مان ڏاڍيان ڳالهائي توکي گهٽ وڌ چوڻ لڳس. بس ڏاڍيءَ مونکي ڪوڙ جي سزا ڏني. برجو، مان توسان اِنجام ٿو ڪريان ته اَڄ ڪانپوءِ ڪڏهن به ڪهڙين حالتن ۾ به مان ڪوڙ ڪونه ڳالهائيندس.“ اِئين چئي ڪشور برجوءَ جي ٻانهن کي هيٺ ڇڪي پنهنجي ڇاتيءَ سان لڳايو.

ڪشور ۽ برجو ٻيئي پنهنجي ڪئي تي پڇتاءَ جا آنسون وهائي سڏڪندا رهيا.

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

نوان لفظ:

کاوڙ ڪرڻ = غصو ڪرڻ	ڏوهي = گنگهارُ	هيسجي وڃڻ = ڏڪي وڃڻ
انجام ڪرڻ = واعدو ڪرڻ	سنڪوچ = هِٻڪ	

اَڀياس

سوال ١: هيٺين سوالن جا جواب هڪ ٻن جُملن ۾ لکو.

(i) ڪرڪيٽ راند ۾ ٻار تاڙيون ڪڏهن وڄائيندا آهن؟

(ii) ڪشور ٻرجوءَ کي ڇا چيو؟

(iii) ٻرجوءَ کاوڙ لڳڻ تي ڇا ڪيو؟

سوال ٢: هيٺين سوالن جا جواب ٿوري ۾ لکو.

(i) ڪرڪيٽ کي رومانچڪ راند ڇو چيو ويو آهي؟

(ii) سوسائٽيءَ جا سڀ ٻار اسپتال ڇو ويا؟

(iii) ڪشور جون نظرون اڪثر در طرف ڇو هونديون هيون؟

(iv) ڪشور ٻرجوءَ کان معافي ڇو ورتي؟

(v) هن ڪهاڻيءَ مان توهانکي ڪهڙي سکيا ملي ٿي؟

سوال ٣: خال ڀريو:

١) سوسائٽيءَ جي ٻارن کي ٻه .... راند ۾ ڏاڍي دلچسپي هئي.

٢) ٻرجوءَ جي ڀرئين ئي ٻال تي ڪشور .... هنئين.

٣) ڪشور سمجهي پيو ته ٻرجو .... کان ڪيس ڏسڻ ڪونه ٿو اَچي.

سوال ٤: (الف) هيٺ ڏنل جملا ڪنهن، ڪنهن کي چيا آهن:-

١) ”معاف ڪرڻ جي ڪهڙي ڳالهه آهي. راند ۾ ته اهو ٿيندو رهندو آهي.“

٢)”مونکي معاف ڪر.“

(ب) صفتون ٺاهيو.

دلچسپي، اثر، جوش، لفظ

(ث) هيٺين اصطلاحن جي معني ڏيئي جملي ۾ ڪم آڻيو.

انجام ڪرڻ، هيسجي وڃڻ، اوچنگارون ڏيئي روئڻ.

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

پورڪ اَڀياس

(ا) ٽڪر تي عملي ڪم:

ڪشور جي نظر اوچتو .... ڳلن تي مارڻ لڳو.

(i) ذنل هدايت موجب ٻه - ٻه لفظ ڳولهيو:

ا) .... (بدن جا عضوا)

٢) .... (گهر جا حصا)

٣) .... (ٻه پاتر)

٤) .... (علم سان لاڳاپو رکندڙ)

(ii) وچ وارو اکر پري لفظ ٺاهيو:

ن	ظ	ر
س	......	يا
ع	......	ل
ما	......	ڻ
ه	......	ٿ

(iii) پر جيڪو ٻال ٺنهنجي مٿي تي لڳو هو اُهو ٻال مون سايو ڪري ئي اُڇلايو هو.

مٿئين سٽ ۾ مان مناسب لفظ ڳولهي خاڪو پورو ڪريو :-

اِسم	ضمير	صفت	فعل

(iv) برئڪيٽ مان مناسب لفظ ڳولهي خال پريو:

(زخم، گنهگار، اُصول، بزرگ)

ا) اِها سکيا اَڪثر .... ڏيندا رهندا آهن.

٢) مان ٺنهنجو .... آهيان.

٣) راند ۾ اَهڙا .... ته لڳندا رهندا آهن.

٤) پر مون اُن اَنمول .... جو عمل ڪونه ڪيو.

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

(v) برابر جملن لاءِ ✓ ۽ غلط جملن لاءِ ✗ لکو:

١) ڪشور ۽ برجوءَ جي سچي دوستي هئي. ☐

٢) جوش ۾ هوش وڃائڻ نہ گھرجي. ☐

٣) برجوءَ زوريءَ ڪشور جي مٽي تي بال اُڇلايو هو. ☐

۴) برجو پڇتاءَ ڪان پري هو. ☐

(vi) ڏنل تڪرار گفتگوءَ جي روپ ۾ لکو: شروعات جون سٽون ڏنل آهن.

ڪشور: برجو، ٻاهر ڇو بيٺو آهين؟ اَندر اَچ

برجو: ها - ها - تو سان ملڻ ئي آيو آهيان...

وياڪرڻ

ظرف

اُهو لفظ جيڪو فعلَ، صِفت يا ٻئي ظرفَ سان لاڳاپو رَکي ٿو ۽ جنهن مان وقت، جاءِ، ريت، قدر، اَنداز، ناڪار، قبوليت وغيره جي مَعنيٰ نِڪري ٿي اُن کي ظرف چئبو آهي.

جئن تہ: هاڻي، مٿي، آهستي، نہ، ها، وغيره.

مثال طور: (١) گھوڙو آهستي ڊُڪيو. (٢) اَنبُ تمام مِٺو آهي.

(٣) مان هميشه ماءُ پيءُ جو چيو مڃيندو آهيان.

هيٺين جملن مان ظرف ڳولهي لکو:

١) مون ڪالهہ هڪڙو نانگ ڏٺو.

٢) هوُ آهستي آهستي پڙهي ٿو.

٣) ٻاهر تيز ٻَري ٿي.

۴) ٿورو ترسو، اَنيل جلد موٽندو.

۵) هوُ چڱو ڳائي ٿو.

LN1YPD

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

٣. کِچڙي

کِچڙيءَ جو گلوبل برانڊنگ ڪرڻ جو سرڪار فيصلو ڪيو آهي. کِچڙي هاڻ برگر، پيزا ۽ چائومن وانگر گلوبل فوڊ بڻجي ويندي، اُن ۾ ڪوبہ شڪ ڪونهي.

ڀارت سرڪار چاهي ٿي تہ کِچڙي بہ دنيا جي هر ريسٽورنٽ جي رنڌڻي ۾ ميسر ٿئي ۽ دنيا جي سڀني ملڪن ۾ لوڪ پريہ ٿئي.

٢ نومبر٢٠١٧ع دهليءَ ۾ نئشنل فوڊ فيسٽيول ملهايو ويو. جنهن ۾ دنيا جي هر ملڪ جي ڪاڌي جون وئرائٽيون کائڻ ۽ ڏسڻ وٺان مليون. ٤ نومبر ٢٠١٧ع تي پرڌان منتري جي حاضريءَ ۾ اٺ سؤ ڪلوگرام چانورن جي کِچڙي تيارڪئي ويئي جو هڪ ورلڊ رڪارڊ آهي. ان سان گڏ ڀارت جي هن ريسپيءَ جو بہ ڪافي ماترا ۾ پرچار ٿيو آهي ۽ اَهڙي نموني اَنترراشٽريہ سطح تي بہ ڀارت جي هن ريسپيءَ جي رڌپچاءَ جي طريقي جي سڃاڻپ وڌندي.

سوال آهي تہ اِن لاءِ کِچڙيءَ کي ئي ڇو چونڊيو ويو؟ کِچڙي حقيقت ۾ ايڪتا جي نشاني آهي. غريب چاهي شاهوڪار، هندو چاهي مسلمان کِچڙي هرڪو چاهہ سان کائي ٿو. وري اُها ڀارت جي هر پرانت جا رهواسي کائيندا آهن.

کِچڙيءَ ٺاهڻ لاءِ رواجي طور چانور، دال ڀاڄيون ۽ مصالحن جو اِستعمال ڪيو ويندو آهي.

اُتر ۽ اوڀر وارن پرانتن ۾ چانورن جي پئداڪش وڌيڪ ٿيندي آهي تہ وري مڌيہ ۽ ڏکڻ ڀارت ۾ دالين جي. مصالحہ اولهہ ۽ ڏکڻ ڀارت ۾ جهجها ٿين. ان ڪري کِچڙي ڀارت کي سڀني پرانتن ۾ ڪاڌي ويندي آهي. ان طرح سڀني پرانتن جو کِچڙيءَ ۾ يوگدان آهي ۽ پوري ڀارت کي جوڙي رکيو آهي. ٻين لفظن ۾ چئجي تہ کِچڙي معنيٰ سچو هندوستان!

ڪشمير کان وٺي ڪنيا ڪماريءَ تائين کِچڙي ٺاهڻ جا بيشڪ اَلڳ اَلڳ طريقا ۽ نالا آهن پر شيءِ ساڳي آهي. ڪشمير ۾ پيلي چانورن جو پرساد ٺاهيو ويندو آهي، جنهن کي ’تهري‘ چوندا آهن. ڪُبير جي پوڄا ڪشميري پنڊت کِچڙيءَ جي ڀوڳ سان ڪندا آهن. پنجاب ۽ هريانا ۾ کِچڙيءَ ۾ مڱن جي دال ۽ ٻاجهري بہ ملائي ويندي آهي. راجستان ۾ سردين ۾ ٻاجهريءَ جي کِچڙي کاڌي ويندي آهي. کِچڙيءَ سان گڏ پاپڙ بہ کائڻ پسند ڪندا آهن. گجرات ۾ کِچڙيءَ جو سواد ٿورو مٺو هوندو آهي ۽ ڪڙهيءَ سان گڏ کاڌي ويندي آهي. اُتر پرديس ۾ کِچڙيءَ کي وڌيڪ سوادي بڻائڻ لاءِ اُن ۾ ڀاڄيون بہ وڌيون وينديون آهن ۽ اُن کي ’تهري‘ چوندا آهن. اولهہ بنگال ۾ دسهڙي جي موقعي تي يعنيٰ دُرگا پوڄا وقت پرساد طور کِچڙي ورهائي ويندي آهي. اهو پرساد مصالحن سان ڀرپور ۽ ڏاڍو سوادي هوندو آهي. ڪرناٽڪ ۾ کِچڙيءَ کي ’بيسي بيلي ڀات‘ چوندا آهن. هن کِچڙيءَ ۾ هر قسم جا اناج گڏيا ويندا آهن. ڏکڻ ڀارت ۾ کِچڙيءَ ۾ ڪارا مرچ ۽ ڪاجا وڌا ويندا آهن. اوڙيسا ۾ کِچڙيءَ کي کيچڙي چوندا آهن، جنهن ۾ ادرڪ پڻ وڌي ويندي آهي. جگنناٿ پوريءَ جو پرساد بہ کِچڙيءَ جو هوندو آهي جيڪو ڏاڍو سوادي ۽ مشهور آهي. پونگل ڏکڻ ڀارت جو هڪ مشهور اُتسوَ آهي. اُتسوَ تي پرساد جي روپ ۾ کِچڙي ڏني ويندي آهي، هن پرساد کي ئي پونگل چوندا آهن. آنڌرا پرديش ۽ تيلنگانا ۾ کِچڙيءَ جو رنگ ۽ روپ ڪجهہ اوَر ئي هوندو آهي. حيدرآباد ۾ نان ويڄ کِچڙي ڏاڍي مشهور آهي جنهن کي کِچڙي ڪيما کٽا چوندا آهن. سنڌين جي کِچڙي چانور ۽ دال جي ٺهيل هوندي آهي، جنهن ۾ سڇي گيهہ جو تڙڪو ڏيندا

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

آهن، جيڪا ڏهي، پاپڙ سان کاڌي ويندي آهي. هاڻ ته ان ۾ تورين پاڇيون جهڙوڪ پيز، گجر جا سنها ٽڪر ڪري وجهي کچڙي ٺاهي ويندي آهي جا تمام سوادي ٿيندي آهي. سوامي نارائڻ مندرن ۾ پرساد طور ورهائجندڙ کچڙيءَ جو سواد به ڪڏهن وساري نه سگهبو.

آيروِيد ۾ کچڙيءَ کي امرت جهڙو درجو ڏنل آهي جنهن کي 'ڪرشرا' چوندا آهن. 'ڪرشرا' جو مطلب آهي ٻن شين کي برابر حصي ۾ ملائي رڌڻ. آيرويد جي ڪتاب ''ڀاو پرڪاش نگهنٽو'' ڪرشرا ٺاهڻ جي وڌي ڏنل آهي، جنهن مطابق چانورن ۽ دال کي ساڳئي حصي رسيءَ ۾ ڪٽي پاڻيءَ ۾ وجهي رڌبو آهي. پوءِ ان ۾ سينڌو لوڻ، ادرڪ ۽ هڱ جو تڙڪو ڏنو ويندو آهي. ان کي ڪرشرا چوندا آهن جيڪو امرت وانگر هوندو آهي.

آيرويد ۾ مڪر سنڪرانتيءَ کان وٺي هوميءَ تائين کچڙي کائڻ جو مناسب وقت ٻڌايو ويو آهي. آيرويد مطابق وات، پت، ڪف جو سنتولن بگڙجڻ سان بيماريون ٿينديون آهن. کچڙي وات، پت ۽ ڪف جي وچ ۾ ميزان رکڻ جو ڪاريه ڪندي آهي. اڄ جو وگيان به اسانجي ابن ڏاڏن جي مڃتائن جي پُٺڀرائي ڪري ٿو. ڏٺو وڃي ته کچڙيءَ ۾ قوت بخش جزن جو صحيح سنتولن آهي يعني چانور، دال، گيهه سان اَسانکي ڪاربوهائيڊريٽس، پروٽين، فائبر ۽ صحيح ماترا ۾ سٽپ ملي ٿو. (ڀارتيه سنڌو سڀا ممبئي جي نيوز ليٽر تان ورتل.)

نوان لفظ:

پُٺڀرائي ڪرڻ = همٿائڻ	مڃتا = قبوليت

اَڀياس

سوال ١: هيٺين سوالن جا جواب هڪ ٻن جملن ۾ لکو:

١) کِچڙي بابت سرڪار ڪهڙو فيصلو ڪيو آهي؟
٢) ڪشمير ۾ کُبير جي پوڄا لاءِ ڪهڙو پرساد ٺاهيندا آهن؟
٣) راجستان ۾ سردين ۾ ڇاجي کِچڙي ٺاهي ويندي آهي؟
٤) ڪرناٽڪ ۾ کِچڙيءَ کي ڇا چوندا آهن؟
٥) آيرويد موجب بيماريون ڇو ٿينديون آهن؟

سوال ٢: هيٺين سوالن جا جواب ٿوري ۾ لکو:

١) کِچڙيءَ کي گلوبل فوڊ لاءِ ڇو چونڊيو ويو آهي؟
٢) سِنڌي کچڙي ڇا جي ٺهيل هوندي آهي؟
٣) 'ڪرشرا' ڇا کي چوندا آهن؟

سوال ٣: هيٺين ۾ خال ڀريو:

١) کِچڙيءَ سان گڏ .... به کائڻ پسند ڪندا آهن.
٢) اُتر پرديش ۾ کچڙي وڏيڪ سوادي بڻائڻ لاءِ اُن ۾ .... وڌيون وينديون آهن.
٣) اوڙيسا ۾ کِچڙيءَ کي .... چوندا آهن.
٤) .... ڏکڻ ڀارت جو هڪ مشهور اُتسو آهي.
٥) کِچڙيءَ ۾ .... جو صحيح ميزان آهي.

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

سوال ۴: ضد لکو:-

۱) ايڪتا ۲) برابر ۳) وڌيڪ ۴) امرت ۵) جهجها

سوال ۵: صفتون ٺاهيو:

۱) سرڪار ۲) سواد ۳) بيماري ۴) وقت ۵) حقيقت

پورڪ اَڀياس

۱. تڪر تي عملي ڪم

ڪشمير کان وٺي ڪنيا ڪماريءَ .... ڪڏهن به وساري نہ سگهبو.

۱) ڀارت جا راڄيہ

ڪشمير

۲) اولهہ بينگال ۾ درگا پوڄا وڏو راڄيہ اُتسو هوندو آهي..
برڪيٽ مان مناسب لفظ ڪڍي گول ڀريو.
(گڻيش اُتسو، پونگل، نوراترا، ويساکي.)

۱) مهاراشٽر ۲) پنجاب ۳) تامل ناڊو ۴) گجرات

۳) هڪ سٽ ۾ جواب ڏيو.
(الف) ڏکڻ ڀارت ۾ ڪڇٽي ڪيئن ٺاهي ويندي آهي؟
(ب) ’ٿهري‘ نالي جي ڪڇٽي ٺاهيندڙ آستان لکو.

۴) ”سنڌين جي ڪڇٽي“ وشيہ تي پنهنجا ويچار لکو.

۲. جوڙا ملايو.

۱) دال	سانبڙ
۲) پالڪ	چمون
۳) گلاب	پنير
۴) ملائي	ماڪٽي
۵) اِڊلي	ڪوفتا

۳. گهر ۾ پنهنجي ماءُ کان هيٺيون شيون ٺاهڻ سِکو ۽ اُن جو طريقو لکو.

(۱) سيئل ڊبل روٽي / ڦُلڪا (۲) چاش ۾ بريڊ (۳) پڪوڙا

LNAUR1

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

پاڙ ڪريان - پاڙ سکان

١. اَ، ڪُ، بد، اڻ، غير

اِهي اکر اڳياڙين جي روپ ۾ ڪم آڻي ضد ٺاهي سگھبا آهن.

ضد

مثال: 'اَ'

سهڪار	-	اَسهڪار
سنتوش	-	اَسنتوش
ڌرم	-	اَڌرم

'ڪُ'

سنگم	-	ڪُسنگم
روپ	-	ڪُروپ
نياءُ	-	ڪُنياءُ

'بد'

نام	-	بدنام
فضيلت	-	بد فضيلت
نصيب	-	بدنصيب

مثال: 'اَ'

ٺهڪندڙ	-	اَڻ ٺهڪندڙ
هوند	-	اَڻ هوند
وڻندڙ	-	اَڻ وڻندڙ

'غير'

حاضر	-	غير حاضر
واجب	-	غير واجب
مناسب	-	غير مناسب

اَهڙي نموني هيٺين جا ضد لکو.

ٽيڙي	ضروري ......
واقف.......	سمرت ....
دعا	سنگم ....

٢. مثال موجب جوڙا پريو:

مثال:	اچڻ	—	وڃڻ
(١)	چڪڻ	—	
(٢)	پڙڻ	—	
(٣)	روئڻ	—	
(٤)	اُٿڻ	—	
(٥)	روئارڻ	—	
(٦)	ڳولهڻ	—	
(٧)	رُسڻ	—	

٣. هيٺ برئڪيٽ ۾ ڏنل مناسب چوڻي پهاڪو ڪم آڻي جملا پورا ڪريو:

(سنگم تاري ڪسنگم ٻوڙي، آهي ته عيد نه ته روزو، آه غريبان قهر خدائي، ڦڙي ڦڙيءَ تلاو، ٻه ته ٻارهان.)

١) ڪنهن به غريب، لاچار کي ڪڏهن به ستائڻ نه گهرجي. چو ته چيو ويو آهي ------

٢) هر مهيني مان بئنڪ ۾ ڪجهه پئسا بچائيندو آهيان، سچ چيو ويو آهي ------

٣) رميش ته بچت ۾ وشواس نه ڪندو آهي. بس جيڪو ڪمائيندو آهي، يڪدم خرچ ڪري ڇڏيندو آهي، سچ چيو ويو آهي -----

٤) ڏاڪو رتناڪر سنتن جي صحبت ۾ رشي والميڪي بڻجي ويو، سچ چيو ويو آهي -----

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

پُڻي جو سئر

ڏسو. ڄاڃيو. چرچا ڪريو ۽ ٻڌايو.

پُڻي بابت ڄاڻ حاصل ڪري لکو.

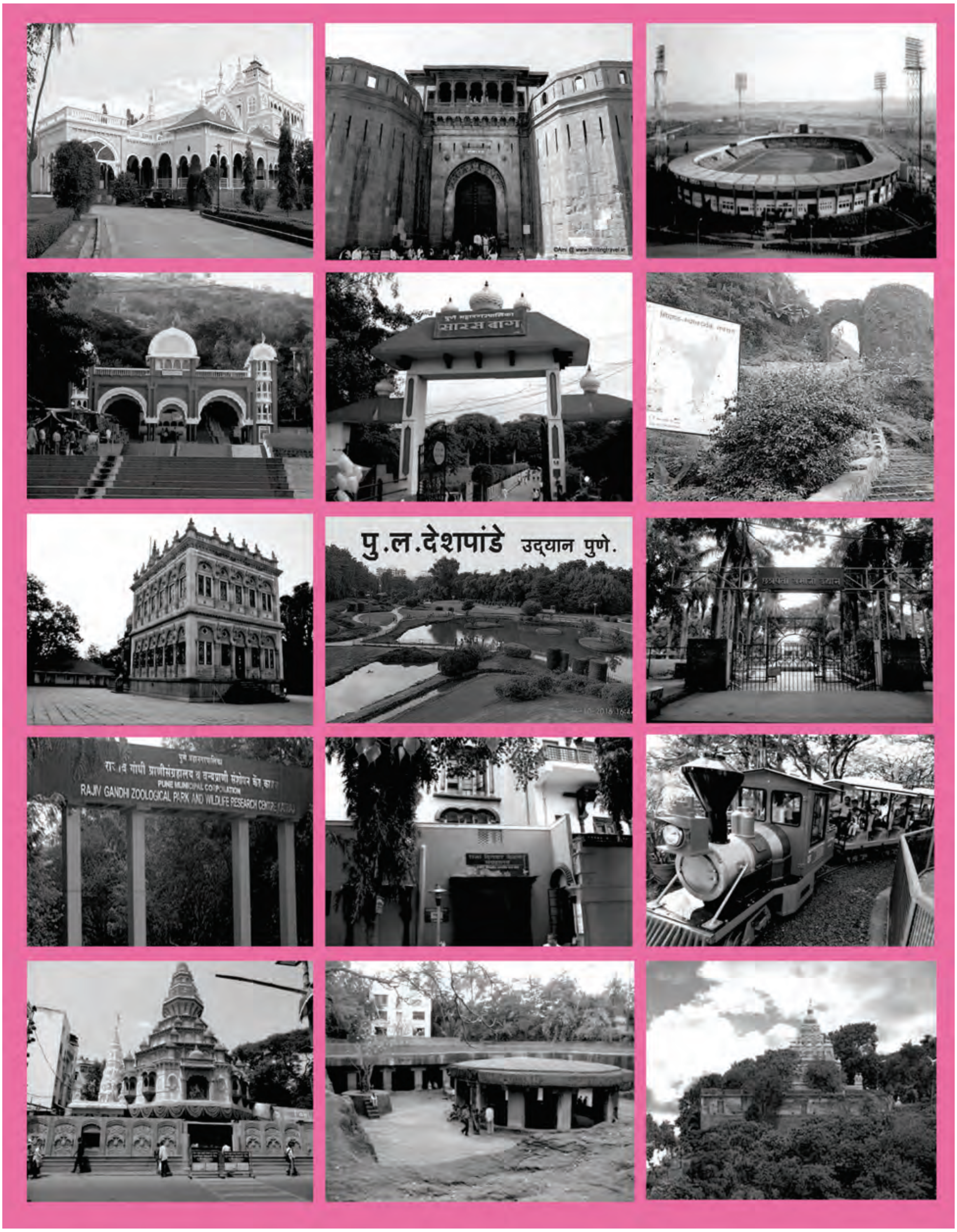

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

۴. گيت

ٻڌو. ڳايو.

سانوڻ جي رت آئي، مستي ڇائي،
بوندو برسن بجليون ڪڙڪن،
ڪکرن موج مچائي، مستي ڇائي.
ڌرتي جهومي، اَنبر جهومي، ڏار ڏار ۾ پن پن جهومي،
هير ٿڌيءَ جي جهونڪن آندي ڪڻ ڪڻ ۾ سرهائي.
مستي ڇائي.
مور نچي ٿو، ڍيل نچي ٿي، من جي چنچل ڪلي ٽڙي ٿي،
ڪنهن جي منڙيءَ ياد اچي آ، من جي مونجهه مٽائي.
مستي ڇائي.
ڪويل ڪو ڪو گيت ٻڌائي، پپئرو مکڙين کي جاڳائي،،
ٽارين گل جي چپن چمڻ لاءِ پنهنجي ڇيلهه جهڪائي.
مستي ڇائي.
تال نديون پرجي ويا سارا ڇَوهه لهر جي ڪٽيا ڪنارا،
بند نه ڪن ٽاڪ ڪر تڏهن پيي - اچا وسڻ جي وائي.
مستي ڇائي.
وهنجي هر شئه ڪئي صفائي ڌرتيءَ پاتي ساڙهي سائي،،
ڪارن ڪکرن وسي وسي آهه، جڳه جي پياس ٻجهائي.
مستي ڇائي

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

نوان لفظ:

رُتِ = مُندَ	بَرسَنِ = وَسِنِ،	اَنبَرُ = آسمان،
جهونڪِنِ = جهوبَن،	سَرهائي = خوشي،	چنچل = چلولي ،
وَهنجي = سنان ڪري،	پياس پُجهائڻ = اُڃ مِٽائڻ،	تالَ = تلاوَ

آڀياس

سوال ١: هيٺين سوالن جا جواب هڪ ٻن جُملن ۾ لکو.

١) ساوڻ جي رُتِ ۾ ڪڪر ڪيئن موڄ مچائن ٿا؟

٢) برساتي مُند ۾ ڌرتي ۽ آڪاس ڇا ڪندا آهن؟

٣) شاعر هن گيت ۾ ڪڪرن جو ڪهڙو چِتر چِٽيو آهي؟

سوال ٢: هيٺين سوالن جا جواب تفصيل سان لکو.

١) ڪهڙا پکي ساوڻ جي مينهوڳيءَ ۾ ڪيئن موڄ مچائيندا آهن؟

٢) شاعر ’مستي ڇائي‘ ور ور ڪري ڇو لکيو آهي؟

سوال ٣: بيت جي آڌار تي سٽون پوريون ڪريو.

١) جهوڙا جهُولِن .... مستي ڇائي.

٢) مورُ نچي ٿو .... مونجهه مِٽائي

٣) ڪوِيل ڪُوڪُو.. چيلهه جُهڪائي.

٤) وهنجي هر شئِ .... پياس پُجهائي.

سوال ٤: (الف) هن بيت مان ’چ‘ ۽ ’جهه‘ سان شروع ٿيندڙ ٽي ٽي لفظ ڳولهي لکو:

(ب) هن بيت مان ڪي به پنج اهڙا لفظ ڳولهي لکو، جيڪي هنديءَ ۾ به ڪتب ايندا آهن.

سوال ٥: خال ڀريو:

١) .... ڏيڏيءَ جي جهونڪن آندي ڪَڙَ ڪَڙَ ۾ سرهائي.

٢) ڪنهنجي .... ياد اَچي آ، من جي مونجهه مِٽائي.

٣) تال نديون پرجي ويا سارا، چوڌهر لهر جي ڪَٽِيا ....

پورڪ آڀياس

(١) شعر بند تي عملي ڪم

مور نچي ٿو .... اَچا وسڻ جي وائي.

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

(i) مناسب جواب چوکنڊن ۾ لکو:-

	گيت ڳائي.
	نچي ٿو.

(ii) جوڙا ملايو:-

١) پوئنرا	نازڪ
٢) ناريون	ياد
٣) ڪلي	مکڙيون
۴) منڙي	چنچل

(iii) هيٺيان چؤڪنڊا پورا ڪريو:-

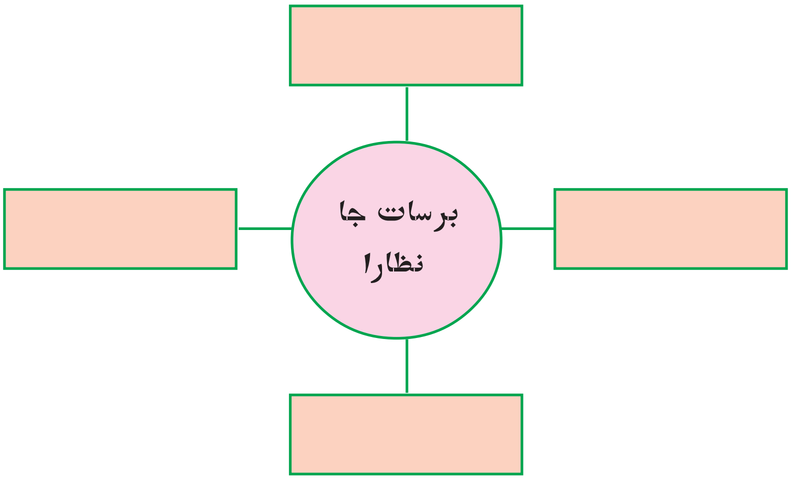

(٢) ’جيڪڏهن برسات نہ پوي تہ‘ اِن وشيہ تي پنهنجا ويچار لکو:

(٣) اِنٽرنيٽ تي وچي ڄاڻ حاصل ڪريو تہ ڀارت وانگر ٻيا ڪهڙا ملڪ آهن، جتي برساتي مند هوندي آهي.

(۴) توهان کي ڏنل بيت جون ڪهڙيون سِٽون وڻيون ۽ ڇو؟

(۵) قدرت جي شين مان اَسانکي گهڻو ڪجهہ سِکڻ لاءِ ملي ٿو. مثال جيئن ڌرتي اَسان کي سهنشيلتا جو گڻ سيکاري ٿي. تيئن هيٺ ڏنل شيون ڇا سيکارين ٿيون. لکو.
(تارا، سج، پاڻي، ڪمل جو گل، ڏيئو، ميهندي، گُلاب جو گُل)

LNJQSN

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

پاڻ ڪريان - پاڻ سکان

١. هيٺيون ٽڪر پڙهي مشغوليون ڪريو:-

گهمڻ جو شوق مونکي ننڍي هوندي کان ئي آهي. البت اِها هڪ نرالي ڳالهه ته اڄڪلهه نوڪريءَ جي وقت ۽ ٻين مشغولين سبب اِن لاءِ وقت گهٽ ملندو اٿم. هر روز صبح جو اٿڪل ساڍي ڇئين بجي اُٿندو آهيان. اِن جو اَصل ڪارڻ به اِسڪول واري زماني ۾ سُئر تي سوير نڪرڻ جي عادت آهي.

١) ٽڪر مان لفظ ڳولهيو:

١) وڏ جو ضد ....

٢) شام جو ضد ....

٣) ’جيتوڻيڪ‘ معنيٰ ڏيکاريندڙ.....................

٤) ’لڳ ڀڳ‘ معنيٰ ڏيکاريندڙ ....

٥) عدد ڏيکاريندڙ لفظ ....

٦) ’غٽر‘ جو هم آوازي لفظ..........................

(٢) ٽڪر تي آڌار رکندڙ ٢ سوال ٺاهيو:

(٣) ’منهنجو شونق‘ وشيه تي ڪجهه جملا لکو:

٢. هيٺين جملن مان ليڪ ڏنل لفظ وياڪرڻ موجب سڃاڻو:

(الف) اَسان سُپاٽي نئين ڪار خريد ڪنداسين.

(ب) پارت سُني راند ڪيڏي پر هوُ هارائجي ويو.

(ب) مونکي پاڻ لاءِ رکڙي گُهرجي.

(پ) شاباس! تو گهڻي محنت ڪئي آهي.

(پ) مان امتحان ۾ اَول ايندس.

٣. زير زبر پيشُ جي ڪري بدل سدل

مثال کي ڌيان ۾ رکي ٻين لفظن لاءِ گهٽ ۾ گهٽ به جملا لکو.

مثال: سر

i) سِرُ: مان ديش لاءِ سِرُ ڏيندس

ii) سِرَ: سِرون پٽين ٺاهڻ ۾ ڪم ايندي آهن.

iii) سُرُ: لتا منگيشڪر جو سُرُ ڪوئل وانگر مٺو آهي.

١) سڌ

٢) پت

٣) پٽ

٤) وت

٥) ڪٽ

٦) سک

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

۵. تعليم ئي سچي دولت آهي

ٻڌو. پڙهو ۽ سمجهو.

هڪ راجا هو. راجا کي هميشھ پرجا جو اونو هوندو هو. پرجا سکي ستابي هجي، اُن لاءِ هو بيحد يتن ڪندو رهندو هو. ڪڏهن ڪڏهن تہ اَڪيلو، جدا جدا ويس ڪري، رات جو گهمندو رهندو هو. اِن لاءِ تہ هو پاڻ پرجا جا ڏکہ - درد محسوس ڪري سگهي.

اِئين ئي هڪ ڏينهن، هڪ نئون ويس ڌاري راجا عوام جي جاچ ڪرڻ نڪتو. اِئين ڪندي ڪندي هو جهنگلن جي رستن وچي پهتو. اوچتو آسمان ۾ بادل ڇائنجي ويا. تيز طوفاني برسات پوڻ لڳي. ڏينهن جو ئي ڄڻ رات ٿي ويئي. راجا کي چڱيءَ طرح سان ڪجهہ بہ نظر نہ پيو اچي. ائين ڀٽڪندي ڀٽڪندي راجا جهنگل جي ٻاهرين حد تائين پهتو. ٿڪہ اُڃ ۽ ٿڪاوت ڪري، هو هڪ وڻ هيٺان وينو. اُن وقت ئي ننڍڙا ٻار، اُتان لانگهائو ٿيا. راجا ٻارن کي سڏ ڪري چيو ”ٻارو، هت اَچو“ مون کي ڏاڍي بکہ لڳي آهي. ڇا توهان منهنجي مدد ڪري سگهو ٿا؟ هڪ ٻار چيو، ”ها، سائين، اَسان جو گهر ويجهو آهي، بس توهان ٿورو ترسو. اَسين اِجهو آياسين.“ ائين چئي ٽيئي ٻار ڊڪندا ويا ۽ جهٽ اُنهن راجا لاءِ ڪاڌو پاڻي آندو. راجا تمام خوش ٿي چيو، ”ٻارو، سچ پچ توهان اوکي مهل منهنجي مدد ڪئي آهي. مان راجا آهيان“ مان توهان تي فخر محسوس ڪيان ٿو.“ توهان جي اِن نيڪ ڪم لاءِ مان توهان کي اِنعام ڏيڻ چاهيان ٿو. ٻڌايو، توهان کي ڇا گُهرجي؟

ڪجهہ دير بعد هڪ ٻالڪ چيو، مون کي توهان وڏي زمين ڏيو.

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

سڀ ڪجهہ ملندو.`` راجا جواب ڏنو.

ٻيو ٻار خوشيءَ مان چيو، ”واهہ، پوءِ تہ منهنجي مُراد بہ پوري ٿيندي. مان غريب آهيان. مونکي ڏن دولت گُهرجي جنّن مان سنو ڪائي سگهان، سُٺو پهري سگهان، خوب موج مستي ڪيان.`` راجا واڻيو، ٻچڙا، مان توکي جام جام ڌن ڏيندس، هاڻي ٽئين ٻالڪ جو وارو هو. راجا هُن کان پڇيو، گُهر، جيڪو گُهرڻو اَٿيئي.``

ٽئين ٻالڪ ورندي ڏيندي چيو، ”منهنجو سپنو آهي، مان خوب پڙهائي ڪيان ۽ اوچي تعليم حاصل ڪريان.`` راجا چيو، ”واهہ! تنهنجي پڙهائيءَ جي پوري ذميواري منهنجي.`` اَهڙي نموني راجا پنهنجي ماڳا موٽيو. محلات ۾ وڃڻ شرط ٽنهي ٻارن جون گهرجون پوري ڪرڻ جو جوڳو بندوبست ڪيو.

ٽيون ٻار ڏينهن رات محنت ۾ لڳي ويو. وقت گذرندي هوُ نوان نوان گرنٿ پڙهندي هڪ برک ودوان بڻيو. راجا ٽئين ٻالڪ کي جو هاڻي شاستر - اَرٿ ۾ ماهر هو، پنهنجي راڄ ۾ منتريءَ جو پد ڏنو.

پهرين ٻالڪ جنهن گهر - زمينون ورتيون هيون، ٻوڏ سبب سندس سڀ برباد ٿي ويو. ٻيون ٻالڪ، جنهن ڌن دولت حاصل ڪئي هئي، هن سڀ پئسو موج مستيءَ ۾ وڃائي ويئو. گهڻين پئسي سبب هُن ۾ خراب عادتون گهر ڪري چڪيون هيون، اَهڙو بہ وقت آيو جو سڀ پيسا وڃائي واپس غريب ٿي ويو. ٻئي ٻالڪ هاڻي راجا وٽ، پنهنجي دوست مطلب منتريءَ سان ملڻ آيا، اُداس ٿي منتريءَ کي چيايون: اَسان راجا کان اِنعام ورتو وقت عزيز پل ڪئي هئي. اَسان وٽ گهر زمينون، پيسا ڪجهہ بہ نہ رهيو آهي. تڏهن منتري کين چيو، ”ڪنهن وٽ بہ ڌن دولت هميشهہ نہ رهندو آهي. اِهو تہ ايندو - ويندو رهندو آهي. صرف تعليم ئي آهي، جا اَسان وٽ دائما رهندي آهي تعليم ئي سچي دولت آهي.``

نوان لفظ:

اونو = خيال،	يتن = ڪوشش،	مطابق = انوسار
عزيز = وڏي،	دائما = هميشهہ	

اَڀياس

سوال ١: هيٺين سوالن جا جواب هڪ ٻن جُملن ۾ لکو.

١) راجا کي ڪنهن جو اونو هوندو هو؟
٢) ٻارن راجا کي ڪهڙي مدد ڪئي؟
٣) پهرين ٻار راجا کان انعام ۾ ڇا گهريو؟

سوال ٢: هيٺين سوالن جا ٿوري ۾ جواب لکو.

١) پرجا کي سکيو ستابو رکڻ لاءِ راجا ڪهڙا يتن ڪندو هو؟
٢) جهنگل ۾ راجا جي ڪهڙي حالت هئي؟
٣) ٽيئن ٻار جو ڪهڙو سپنو هو؟

سوال ٣: (الف) هيٺين جا ضد لکو.

رات، ڏُک، راجا، نوڪر

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

(ب) ساڳيءَ معنيٰ وارن لفظن جا جوڙا ملايو..

(الف)	(ب)
دولت	تاڻو
وقت	خواب
سپنو	ڏکي
اُداس	ڌن

پورڪ اَڀياس

ڳڪر تي عملي ڪم

اِئين ئي هڪ ڏينهن .... اِنعام ڏيڻ چاهيان ٿو.

(i) ڳولا پورا ڪريو:-

راجا

(ii) 'ڪنهن' ڪنهن کي، ڪالم پورا ڪريو:-

	ڪنهن	ڪنهن کي
١) اَسين اِجهو آياسين		
٢) مان راجا آهيان.		
٣) ٻارو هت اَچو.		
٤) توهان ٿورو ترسو.		

(iii) ڳڪر ۾ 'طوفاني' لفظ برسات سان ڪم آندل آهي. طوفاني سان ٺهڪندڙ لفظ ڳول مان چونڊي لکو:

١) طوفاني ....

٢) طوفاني ....

٣) طوفاني ....

٤) طوفاني ....

هوا، پهاڙ
رات، لهر، وڻ
مٽي، ڳرا

(iv) اَسان جو گهر ويجهو آهي.
جملي موجب خال ڀريو:-

ضمير	اِسم	حرف جر	فعل

LNTLUB

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

وياڪرڻ

حرف جر

هيٺيان جُملا پڙهو:

۱) ڪتاب ٽيبل تي پيو آهي.　۲) لفافو کيسي ۾ آهي.　۳) ڇوڪرو مندر ڏانهن ويو.

۴) راجيش ماءُ کي پرڻام ڪيو.　۵) راڻي ءَ پتا لاءِ پاڻي آندو.

پهرئين جملي ۾ 'تي' لفظ ٽيبل ۽ ڪتاب جو لاڳاپو ڏيکاري ٿو. ٻئين جُملي ۾ '۾' لفظ کيسي ۽ لفافي جو لاڳاپو ڏيکاري ٿو. ساڳئي نموني 'ڏانهن' لفظ ڇوڪري ۽ مندر، 'کي' لفظ راجيش ۽ ماءُ 'لاءِ' لفظ راڻي ءَ ۽ پتا جو لاڳاپو ڏيکارين ٿا.

اِهي لفظ جيڪي اسم يا ضمير جي پٺيان اَچن ۽ انهجو لاڳاپو ٻئي اسم يا ضمير سان ڏيکارين، اُنهن کي 'حرف جر' چئجي ٿو.

هيٺين جملن مان حرف جر ڳولهيو:

۱) هرڪنهن لاءِ قرب ۽ همدرديءَ جي ڀاونا رکجي.　۲) رميش ڪالهه ممبئي مان آيو.

۳) منهنجي مامي وٽ وڏي لئبرري آهي.　۴) اَسانجي اِسڪول ۾ ساليانو جلسو ملهايو ويو.

۵) سڀ سونا سِڪا زمين تي ڪِري پيا.

پاڙ ڪريان - پاڙ سکان

خط

۱. پنهنجي ننڍي ڀاءُ کي اِمتحان ۾ پهريون نمبر اَچڻ تي واڌايون ڏيندي خط لکو.

۲. پنهنجي اِسڪول جي ساليانيءَ جلسي ۾ ڀهرو وٺڻ لاءِ هيڊ ماسٽر کي خط لکو.

۳. ميونسپل واسطيدار عملدار کي پنهنجي ايراضيءَ ۾ وڻ پوکائڻ لاءِ عرض ڪندي خط لکو.

۴. توهانجي وارڊ جي نگرسيوڪ کي پاڻيءَ جي اَڻاٺ دور ڪرڻ لاءِ خط لکو.

آکاڻي

۱. ڏنل شروعات مان آکاڻي پوري ڪريو:-

هڪ دفعي جي ڳالهه آهي. سيما ۽ ريما ٻئي ساهيڙيون گڏجي ميلي ۾ گهمڻ ويون..............

۲. ڏنل لفظن مان آکاڻي ٺاهي لکو.

ڏرمو، ڪُتو، چور، بچائڻ.

۳. ڏنل لفظن مان آکاڻي ٺاهي لکو.

ٻه ٻليون - منائي - باندر - تارازي - باندر جو منائي کائڻ - نصيحت - سِرو

گفتگو

۱. ٽرين ۾ مسافري ڪرڻ وارن ٻن مسافرن وچ ۾ گفتگو لکو.

۲. پاڻيءَ جي بچت لاءِ ٻن دوستن يا ساهيڙن جي وچ ۾ گفتگو لکو.

۳. هوا ۽ پاڻيءَ وچ ۾ گفتگو لکو.

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

٦. سچو ڌرم

پڙهو، پڙهو ۽ سمجهو.

بزرگن جي چوڻي آهي تہ پاڙو اَبو اَمڙ ٿيندو آهي. مٽن - مائٽن کان وڌيڪ پاڙيسري مددگار ثابت ٿيندا آهن. پر پريم نگر ۾ رهندڙ سروانند شاستري ۽ مولانا محمد علي اِن چوڻي جي اُبتڙ ئي ڪم ڪري رهيا هئا. ٻنهي جا گهر هڪ ٻئي جي سامهون هئا. هو جڏهن بہ هڪ ٻئي جي سامهون اَچي ويندا هئا تہ هڪ ٻئي کان مُنهن ڦيري اَهڙي ريت هليا ويندا هئا جو سندن ڇهرن مان ڌرمي ۽ مذهبي ڪٽرپڻو لڪي نہ سگهندو هو.

ٻئي طرف ٻنهي جي ٻارن ۾ پاڻ دوستي هئي. هو مائٽن کان لڪي لڪي پاڻ ۾ گڏجي راند - روند ڪندا هئا. هڪ ڏينهن پير واري باغ ۾ شاستريءَ جي پندرهن ورهين جي نرملا اُباڻڪي ويٺي هئي تہ مولانا محمد عليءَ جو ڏهن ورهين جو پٽ رحيم آيو. پنيان اَچي نرملا جون اکيون هٿن سان بند ڪيون تہ سندس هٿ آلا ٿي ويا ۽ هو وائڙو ٿي ويو. ”ديدي! ڇا تون روئي رهي آهين؟“

”رحيم، اَڄ ’رڪشا ٻنڌن‘ جو ڏڻ آهي!“

”تہ ڇا، رڪشا ٻنڌن ڏينهن ڇوڪريون روئنديون آهن؟“

”نہ، رڪشا ٻنڌن تي ڀينر، پنهنجي ڀائرن کي رکڙي ٻڌنديون آهن. پر مونکي تہ کو ڀاءُ ڪونهي! اِن ڪري اَکين ۾ پاڻي ڀرجي تو اَچي. من بہ اُداس ٿئي پيو!“

”ديدي، تون مونکي ئي پنهنجو ڀاءُ سمجهہ.“

نرملا جي اُداسي پَر ڪري اُڏامي وئي ۽ سندس اکين ۾ عجيب خوشيءَ جي چمڪ اچي وئي. نرملا

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

هڪدم، رحيم کي رڪڙي ٻڌي چڙدي. ”اَڄ ڪان تون ئي منهنجو ڀاءُ آهين، توکي ئي منهنجي رکشا ڪرڻي پوندي.“

”ديدي، مان ته اَڃا ننڍڙو آهيان.“ رحيم ڪلندي چيو، ”تون وڏي آهين. پاڻ توکي ئي منهنجي رکشا ڪرڻي پوندي.“

نرملا ۽ رحيم جي ٿڪڙن سان ماحول ۾ پوترتا جي سڳنڌ پکڙجي ويئي.

هڪ ڏينهن رحيم پنهنجي هم ڪِلاسين سان گڏ، اِسڪول وڃڻ لاءِ پل پار ڪري رهيو هو جو، هڪ شيطان ڇوڪري کيس ڌڪو ڏنو ۽ رحيم نديءَ ۾ ڪري پيو. ٻين ڇوڪرن واڪا ڪرڻ شروع ڪيا. ”بچايو بچايو... رحيم کي بچايو. هو نديءَ ۾ ٻُڏي رهيو آهي. پر ڪنهن به کي نديءَ ۾ ٽپو ڏيڻ جي همٿ ڪونه ٿي. اُن وقت نرملا، به پنهنجي ساهيڙين سان پُل تان لنگهي ته ڪَنَ تي آواز پيس. هن ڏٺو ته رحيم غوطا کائي رهيو هو. کيس ترڻ ڪونه ٿي آيو. ڪنارو پري ڪونه هو. نرملا هڪدم نديءَ ۾ ٽپو ڏنو ۽ گهڻي جفاڪشي ڪري رحيم کي ڪناري تائين گهلي آئي.

ڇوڪرا ۽ ڇوڪريون اِسڪول ڪونه ويا ۽ رحيم کي اسپتال کڻي ويا. نرملا ڊاڪٽر کي چيو - ”هي رحيم آهي. منهنجو ننڍڙو ڀاءُ. مان پريم نگر ۾ رهندي آهيان. رحيم جي بابا جو نالو مؤلانا محمد علي آهي. مان توهانکي اَئڊريس ٿي ڏيان - کيس اطلاح ڏيئي گهرائي وٺو!“

رحيم جي پيٽ ۾ پاڻي پرجي ويو هو. ڊاڪٽر سندس پيٽ مان پاڻي ٻاهر ڪڍيو. رحيم جو بابو مؤلانا محمد علي اِسپتال ۾ پهچي ويو. ايتري ۾ نرملا جو پتا سروانند شاستري به اُتي اَچي پهتو. مؤلانا جي پُٽ رحيم کي نرملا بچايو هو. اِهو ٻڌي مؤلانا جي من مان مذهبي ڪٽرپڻو اُڏامي ويو ۽ نرملا کي ڀاڪر پائي شاباسي ڏنائينس. شاستري ۽ مؤلانا جي اکين ۾ آنسون تري آيا. هڪ ٻئي کي چيائون، ”انسانيت ئي سڀ کان وڏو ۽ سچو ڌرم آهي!“

نوان لفظ:

اُٻاڻڪي = اَڪيلي	غوطا کائڻ = ٽٻيون هڻڻ	جفاڪشي = ڪشمڪش
اِطلاح ڏيڻ = ڄاڻ ڏيڻ		

اَڀياس

سوال ١: هيٺين سوالن جا جواب هڪ ٻن جُملن ۾ لکو.

١) ٻارڳن جي ڪهڙي ڇوٽي آهي؟
٢) سروانند شاستري ۽ مؤلانا هڪ ٻئي کان منهن ڦيري ڇو هلندا هئا؟
٣) رحيم ۽ نرملا جو پاڻ ۾ ڪهڙو ناتو هو؟

سوال٢: هيٺين سوالن جا جواب ٿوري ۾ لکو.

١) باغ ۾ نرملا اُٻاڻڪي ٿي ڇو ويٺي هُئي؟
٢) رحيم نديءَ ۾ ڪيئن ڪري پيو؟
٣) نرملا رحيم کي ڪيئن بچايو؟
٤) مؤلانا محمد جو مذهبي ڪٽرپڻو ڪيئن اُڏامي ويو؟

سوال٣: هيٺين اِصطلاحن جي معنيٰ لکي جملن ۾ ڪم آڻيو.

غوطا کائڻ، ٽِپي پوڻ، اِطلاح ڏيڻ، جفاڪشي ڪرڻ.

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

سوال۴: هيٺيان جُملا ڪنهن، ڪنهن کي چيا آهن؟

١) ”اَڄ رڪشابنڌن جو ڏڻ آهي.“
٢) ”مان ته اَڃا ننڍڙو آهيان.“
٣) ”مان پريم نگر ۾ رهندي آهيان.“
۴) ”اِنسانيت ئي سڀ کان وڏو ۽ سچو ڌرم آهي.“

سوال۵: هيٺين لفظن جا ضد لکو.

اُبتڙ، دوستي، پنيان، اُداس، ڌرمي.

سوال٦: هيٺين لفظن جون صفتون لکو.

پوتر، اُپاڪائي، مدد، عجب

پورڪ اَڀياس

١) تڪرار تي عملي ڪم

بزرگن جي چوڻي آهي .... ڪتريڪو لڪي نه سِگهندو آهي.

(i) ’مت مائٽ‘ هڪ مرڪب لفظ آهي. هيٺ ڏنل چوڪنڊي مان مناسب لفظ چونڊي مرڪب لفظ پورا ڪريو:-

پڇ، پار، واڌ، پاڙو، حواس

هوش	
ساز	
ڪوٽ	
آر	

(ii) ڏنل هدايت پڙهي جملا وري لکو

١) بزرگن جي چوڻي آهي (ليڪ ڏنل لفظ بدران مناسب لفظ ڪم آڻيو.)
٢) ٻنهي جا گهر هڪ ٻئي جي سامهون هئا (جملي ۾ ’لڳه ڀڳه‘ لفظ ڪم آڻيو.)
٣) پاڙو اَبو اَمڙ ٿيندو آهي (جملو ’اِهو سچ آهي‘ سان شروع ڪريو.)
۴) متن مائٽن کان پاريسڙي وڌيڪ مددگار ثابت ٿيندا آهن.
(جملي کي عدد واحد (Singular) ۾ بدلايو.)

(iii) هڪ لفظ ۾ جواب ڏيو:

١) نگر جو نالو
٢) پريم جو ساڳي ۽ معنيٰ وارو لفظ
٣) گهٽ جو ضد

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

٧. منهنجو وطن

پڙهو. ڳايو.

هي منهنجو وطن، منهنجو وطن، منهنجو وطن.
مصريءَ کان مٺيرو، ماکيءَ کان مٺيرو،
قربان تنهن وطن تان ڪريان پنهنجو تن بدن
هي منهنجو وطن، منهنجو وطن، منهنجو وطن.

پنهنجي وطن جي آءٌ جي حالت ڪريان بيان،
سڏڪي پوي زمين هنجون هاري آسمان،
ڏکڙا وطن جا سارينڌي، منهنجو ڇلي ٿو من،
هي منهنجو وطن، هي منهنجو وطن، منهنجو وطن.

منٺڙي وطن کان آءٌ رکي ڪي ٻہ نہ واريان
جيڪي هجيم ڏيئي وري ڪين پڇاريان.
دل ۾ هميشہ شال رهي، ديش جي لڳن.
هي منهنجو وطن، منهنجو وطن، منهنجو وطن.

جي چاھ اُتم ڪا تہ وطن شاد ڏسان مان،
آزاد ڏسان مان، وري آباد ڏسان مان،
متي اُنهيءَ ۾ آهہ، دکايل جي دل مڳن،
هي منهنجو وطن، منهنجو وطن، منهنجو وطن.

نوان لفظ:

هنجون هارڻ = زور سان روئڻ، سڏڪي پوڻ = روئي پوڻ

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

آپياس

سوال ۱: هيٺين سوالن جا جواب هڪ ٻن جُملن ۾ لکو.

۱) دڪايل جي دل ڪهڙي ڳالهه ۾ مگن آهي؟
۲) ”منهنجو وطن“ ۾ شاعر ڪهڙي دلي چاهنا ڏيکاري آهي؟
۳) دڪايل پنهنجي وطن لاءِ ڪهڙي قرباني تو ڏيڻ چاهي؟

سوال۲: هيٺين سوالن جا ٿوري ۾ جواب لکو.

۱) منهنجو وطن ڪوتا، اچوڪي دور ۾ ڪهڙي اهميت رکي ٿي؟
۲) شاعر جو من چو ٿو ڇُلي؟

سوال۳: خال پريو :-

۱) دل ۾ هميشه شال رهي .... جي لڳن.
۲) .... پوي زمين، هنجون هاري آسمان

سوال۴: هيٺ ڏنل بيت جي سٽن جي سمجهاڻي لکو:

منڙي وطن ڪان آءُ رکي .... منهنجو وطن، منهنجو وطن.

پورڪ آپياس

شعر بند تي عملي ڪم:

(۱) پنهنجي وطن جي آءُ .... ديش جي لڳن.

(i) هيٺ ڏنل جملن سان لاڳاپو رکندڙ سٽون ڳولهي لکو:-

۱) ڌرتي روئي پوي.
۲) وطن جون تڪليفون ٻڌايان.

(ii) بيت جي سٽن تي آڌار رکندڙ صحيح جملي لاءِ ✓ ۽ غلط جملي لاءِ ✗ لکو:

۱) آسمان زار زار روئي تو. (   )
۲) ديش ۾ ڏکه درد آهن. (   )
۳) ديش ڪافي ترقي ڪئي آهي. (   )
۴) هميشه مان ديش بابت ئي سوچيان. (   )

(iii) خاڪو پورو ڪريو.

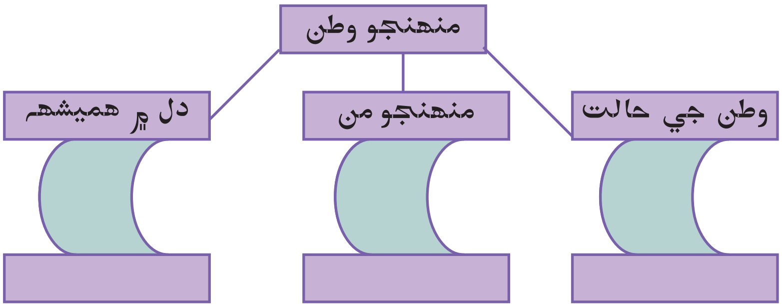

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

(٢) ڏنگين مان مناسب جواب ڳولهي خال ڀريو:-

(اُڌيهم، ست، ڀارت، مالها، ايڪتا، اَنيڪتا، گلن، ناز، لوڪشاهي)

منهنجو نالو .... آهي. منهنجي ديش جو نالو .... آهي. مونکي پنهنجي ديش تي .... آهي. جدا جدا ڌرم، جدا جدا جاتيون، هت هڪ .... ۾ .... وانگر پرويل آهن. دنيا جي وڏي ۾ وڏي .... اَسان جو ڀارت ديش آهي. ڪل .... راجيہ ۽ .... مرڪزي ايراضيون ڀارت جي .... ۾ .... درشائن ٿيون.

(٣) ڏنل مٿيون ٽڪر خال ڀري، سچو وري لکي اُن تي ڇهہ سوال ٺاهيو.

(۴) هيٺين سنڌي سوروِيرن بابت نيٽ ذريعي ڄاڻ حاصل ڪريو ۽ ڪلاس ۾ ٻڌايو.

برگيڊيئر شري رام هيرا

اَئڊمرل آر. ايڇ. ٽهلياڻي

شري پريم رامچنداڻي

(۵) هيٺين ڏڻن بابت چرچا ڪريو. ٻڌايو ۽ ڄاڻ لکو.

هولي

رکشا بنڌن

پونگل

گڻيش اُتسو

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

حرف جُملو

هيٺيان جُملا پڙهو.

١) اَسين مهابليشور ۽ لوناولا گُهمڻ وياسين.
٢) ڊاڪٽر دوا ڏني **پر** فائدو نہ ٿيو.
٣) منوج کي امتحان ۾ سُٺيوُن مارڪوُن نہ مليوُن **ڇو تہ** هُن اَڀياس گهٽ ڪيو.
٤) ستون رانديگر موهن **يا** سوهن ٿيندو.

مٿين جُملن ۾ ’ ۽‘، ’پر‘، ’ڇو تہ‘ ۽ ’يا‘ لفظ ٻن لفظن يا ٻن جُملن کي ڳنڍين ٿا. اَهڙن ڳنڍيندڙ لفظن کي ’حرف جملو‘ چئجي ٿو.

اُن جا ٻيا مثال آهن: **نہ تہ، ان ڪري، تنهن ڪري، ڇڻ**

هيٺين جملن مان حرف جُملو ڳولهيو:

١) ماں ۽ مالها مندر ۾ وياسين.
٢) گوپال موتي آيو پر راڌا اُتي رهجي ويئي.
٣) سرلا پاٺ پڙهندي يا گوبند گيت ڳائيندو.
٤) برسات تيز پوڻ لڳي. اِنڪري هوءَ دير سان پهتي.
٥) تون هل نہ تہ مان هلي ويندس.

پاڻ ڪريان - پاڻ سکان

- برئڪيٽ ۾ ڏنل لفظ جي معنيٰ وارو لفظ ٺاهڻ لاءِ گول ۾ مناسب اَکر وجهي لفظ ٺاهيو.

ٻ					(طاقت)
	ڪ				(خاطري)
ن					(آسمان)
و	ق				(ٺاٺو)
	و	د			(پاڻ)
س	آ				(ساراهہ)
و	هہ				(سنسا)
ح	يِ		ت		(عجب)
ت	ڪ	ل	ي		(مصيبت)
ف	آ	ئـ	د		(نفعو)

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

٨. هميشه سنئو سوچجي

پڙهو ۽ سمجهو.

ڪنهن شهر ۾ هڪ سيٺ رهندو هو. سيٺ گهنشامداس هڪ وڏي فئڪٽريءَ جو مالڪ هو. فئڪٽريءَ ۾ سٺي ڪم ڪندڙن سان سيٺ جو سدا سٺو وهنوار هوندو هو. فئڪٽريءَ جي مئنيجر همانشوءَ تي سيٺ جو اَٽوٽ ڀروسو هو. همانشو پنهنجو ڪم تمام ايمانداري ۽ اُورچائيءَ سان ڪندو هو. سيٺ جي غير - حاضريءَ ۾ هڪ هڪ ڳالهه جو نبيرو پنهنجي جوابداري سمجهي پورو ڪندو هو. خاص ڳالهه اِها هئي ته هو ڪڏهن به موڪل نه وٺندو هو. اِنهن خوبين ڪري، هن سيٺ جي دل ۾ هڪ پڪي جڳهه پاتي هئي.

هڪ دفعي قصو اِئين ٿيو، جو همانشو فئڪٽريءَ تي نه آيو. سيٺ ذرا پريشان ٿيو. همانشوءَ جي غير حاضري ڪجهه ڏينهن هلي. سيٺ جي من ۾ خيال آيو، ”شايد مان همانشوءَ جي پگهار نه وڌائي آهي، اِن ڪري هو غير حاضر رهي اَڻ سڌي نموني اِشارو ڏيئي رهيو آهي.“ جڏهن همانشو فئڪٽري تي حاضر رهيو ته سيٺ بنا ڪارڻ پڇندي ڪيس سڏي چيو، ”همانشو، هن مهني کان تنهنجي پگهار ۾ ڏهه سيڪڙو اظافو ٿيندو.“ همانشو موٽ ۾ فقط مشڪيو ۽ پنهنجي ڪم تي لڳي ويو. ائين وقت جي رفتار هلندي رهي. پر ڪجهه ڏينهن بعد همانشو وري ٿورا ڏينهن فئڪٽريءَ تي نه آيو. هاڻ ته سيٺ ڏمرجي ويو. من ۾ سوچيائين ته زوريءَ غيرحاضر رهي، همانشو پگهار وڌائڻ ٿو چاهي. جڏهن همانشو نوڪري تي واپس آيو ته سيٺ ڪيس گهرائي چيو، هن مهني کان

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

تنهنجي پگهار ڏهه سيڪڙو گهٽ ٿيندي.`` همانشو ڪنهن به قسم جو رد عمل نہ ڏنو ۽ شانت من سان پنهنجي ڪم ۾ مشغول ٿي ويو. همانشوءَ جي اِن وهنوار سيٺ کي حيرت ۾ وجهي ڇڏيو. پگهار وڌڻ وقت به همانشو سانت هو ۽ پگهار گهٽجڻ وقت به هو شانت آهي. اِهي ويچار سيٺ کي ستائڻ لڳا. يڪدم همانشو کي سڏائي چيو، ”همانشو، ڪهڙي ڳالهہ آهي، پگهار ۾ واڌ وقت به تون چُپ هئين، هاڻي پگهار ۾ ڪاٽ ڪانپوءِ به تون چپ آهين؛ اِئين ڇو؟``

همانشو مشڪندي وراڻيو ”سيٺ جي، در حقيقت پهريون دفعو جڏهن مان غير - حاضر هوس، اُن وقت مونکي ڏيءَ ڄائي هئي، جڏهن توهان منهنجي پگهار وڌائي تہ مون سوچيو تہ اِها واڌ منهنجي ڏيءَ ڪري آهي. ٻئي دفعي مان پنهنجي ماءُ جي ديهانت سبب غير حاضر هوس، اُن وقت توهان منهنجي پگهار گهٽائي ڇڏي. مونکي لڳو تہ هاڻ منهنجي ماتا هن سنسار ۾ نہ آهي، اِنڪري منهنجي پگهار گهٽجي آهي. همانشوءَ جو اِهو جواب ٻڌي سيٺ گد گد ٿي ڪيس چيو، ”واهہ! مان تنهنجي اِن شفي ويچار ڌارا تي مُفتون آهيان. جنهن فئڪٽري ۾ تو جهڙا واڌو ويچار رکندڙ آهن، اُها فئڪٽري ڪڏهن به ٽوٽي ۾ نہ ويندي.` هاڻ تہ مان تنهنجي پگهار ٻيڻي ڪري رهيو آهيان. تنهنجي ايمانداري، تنهنجي اَورچائي ۽ اِها سوچ تنهنجا رتن آهن.

نوان لفظ:

نپٽارو = نبيرو	حيرت ۾ وجهڻ = عجب ۾ وجهڻ	اِظافو = واڌ
گد ڏيڻ = خوش ٿيڻ	مُغتون = موهت	ٽوٽو = نقصان
ڏمر جي وچڻ = ڪاوڙجڻ	پرِوسو = وشواس	

اَڀياس

سوال ١: هيٺين سوالن جا جواب هڪ ٻن جُملن ۾ لکو.

١) همانشو پنهنجو ڪم ڪيئن ڪندو هو؟
٢) سيٺ پريشان ڇو ٿيو؟
٣) همانشوءَ جي ڪهڙي وهنوار سيٺ کي حيرت ۾ وجهي ڇڏيو؟
٤) واڌو ويچار هئڻ ڪري همانشوءَ کي ڪهڙو فائدو ٿيو؟

سوال ١: هيٺين سوالن جا جواب ٿوري ۾ لکو.

١) سيٺ جي دل ۾ همانشوءَ لاءِ هڪ پختي جڳهہ ڇو هئي؟
٢) سيٺ ڇا سوچي همانشوءَ جي پگهار وڌائي؟
٣) همانشو پگهار وڌائڻ ۽ گهٽائڻ وقت چُپ رهڻ جو ڪهڙو ڪارڻ ٻڌايو؟
٤) اَسان کي هميشهہ واڌو ويچار رکڻ گهرجن. سمجهايو.

سوال ٣: هيٺيان جملا ڪنهن، ڪنهن کي چيا آهن؟

١) ”اِها واڌ، منهنجي ڏيءَ ڪري آهي.``
٢) ”هو غير حاضر رهي، اَڻ سڌي نموني اِشارو ڏيئي رهيو آهي.``
٣) ”واهہ! مان تنهنجي اِن شفي ويچار ڌارا تي مغتون آهيان.``

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

سوال۴: هيٺين ساڳي معنيٰ وارن لفظن جا جوڙا ملايو:-

الف	ب
۱) خوبيون	نقصان
۲) مغتون	ڳُڻ
۳) ڀروسو	موهت
۴) ٽوٽي	وشواس

سوال۵: هيٺين اِصطلاحن جي معنيٰ لکي جملن ۾ ڪم آڻيو.

نپٽارو ڪرڻ، حيرت ۾ وجهڻ، گڏ ٿيڻ، اِظافو ٿيڻ، ڏمرجي وڃڻ

سوال٦: هيٺين لفظن جا ضد لکو.

حاضر، خوبيون، ايمانداري، شانت

پورڪ اَڀياس

(۱) ٽڪر تي عملي ڪم:

همانشو مشڪندي وراڻيو -- ٽنهنجا رتن آهن.

(i) برئڪيٽ مان لفظ چونڊي جملن ۾ ليڪ ڏنل لفظ بدلائي جملا ور ي لکو:

(جواب ڏنو، نقصان، امڙ، دنيا)

۱) پنهنجي ماءُ جي ديهانت سبب غيرحاضر هوس.

۲) ماتا هن سنسار ۾ نہ آهي.

۳) اُها فئڪٽري ڪڏهن بہ ٽوٽي ۾ نہ ويندي.

۴) همانشو مشڪندي وراڻيو.

(ii)

پهريون دفعو	غيرحاضريءَ جو سبب	ٻيو دفعو

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

(iii) ٽڪنڊو پورو ڪريو:-

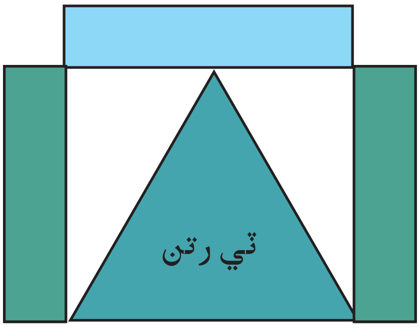

(٢) هيٺ ڏنل جملن لاءِ شفي ويچار ڏارا لاءِ ✓ ۽ نفي ويچار ڏارا لاءِ ✗ اِستعمال ڪريو:-

جملو	شفي	نفي
١) راجيش چيو ”هي چا ڪامياب ٿيندو؟“		
٢) سنيتا چيو ”جيت منهنجي اوس ٿيندي.“		
٣) هريش چيو ”گاڏي ته گسي ئي ويندي.“		
٤) ريشما چيو ”ڪوشش ڪرڻ وارا هارائيندا نه آهن.“		

وياڪرڻ

حرف ندا

هيٺيان جملا پڙهو:

١) **مار!** اَڄ اَسان هڪ گول سان هارائجي وياسين.
٢) **اَها!** اَڄ اَسين بيحد خوش آهيون.
٣) **هاءِ هاءِ!** ويچاريءَ جو گهر سڙي ويو.
٤) **شل!** پرماتما توتي ديا ڪري.
٥) **واه!** اڄ تو ڪهڙو نه بهادريءَ جو ڪم ڪيو آهي.

متين لفظن ۾ ’مار‘، ’اَها‘، ’هاءِ هاءِ‘، ’شل‘ ۽ ’واه‘ لفظ جملي ۾ الڳ بيٺل آهن ۽ اِهي لفظ خوشي، افسوس، خواهش، ۽ عجب ظاهر ڪرڻ ۾ ڪم ايندا آهن، اِنهن کي حرف ندا چئبو آهي. ندا معني سڏ يا دانهن.

هيٺين جملن مان حرف ندا ڳولهيو:

١) اَفسوس! هي چا ٿي ويو.
٢) اَڙي! هي چا پيو ڪرين.
٣) ڪمال آ! هي ڪهڙو سنگنن آهي.
٤) مارا! راجيش ڪري پيو.
٥) شاباش! تمام سٺي ڳالهه ٻڌائي اَٿيئي.

LXC5RR

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

پاڻ ڪريان - پاڻ سکان

ڏسو. جاچيو. چرچا ڪريو. ٻڌايو.

١. پاڻي

٢. راڌا (زيتون وڪڻڻ واريءَ جي ڌيءُ)

هدايت:- ماستر شاگردن ڪان چترن بابت چرچا ڪرائي سوالُ پڇي پنهنجا ويچار / رايا ٻڌائڻ لاءِ چوي.
مثال ’پاڻيءَ جي حالت / بچت بابت.
(٢) راڌا بابت ويچار / توهين راڌا جي جڳهہ تي هجو تہ ... وغيره.

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

۹. پَنجَڪڙا

پڙهو. سمجهو ۽ ڳايو.

لڳايون گهر گهر ۾ اچ باغَ،
وڌايون ميون ٻاڄين کي،
گَهٽايون اَن جي گُهرجُن کي؛
مِٽايون محتاجيءَ جا داغ،
لڳايون گهر گهر ۾ اَڄُ باغ.

صفائيِ سيوا هِڪُ وردانُ؛
نہ ڏِسجِن ڪِچِرنِ جاڪِتِ ڍير،
بِيماريون پَويان ڪنديوُن پير؛
هوا، جَلُ شُڌِ، بَدَنُ ٻَلوانُ،
صفائي سيوا هڪ وَرِدانُ.

ٻَچايون ڌيءُ، پڙهايون ڌيءُ،
سنڀالي وننديِ گَهرُ سنسارُ؛
جڳت ٿي پوندو باغ بَهارُ؛
سڀيئي چوندس 'جڳُ جڳُ جيءُ'،
ٻچايون ڌيءُ، پڙهايون ڌيءُ.

بچايون اَڄُ بِجلي ۽ پاڻي،
ضرورت سڀ کي جن جي آهہ،
جِيوُن سڀ هِڪِ ٻئي جي لاءِ،
هنڌايون وڏڙن جي واٽي،
بچايون اَج بِجلي ۽ پاڻي.

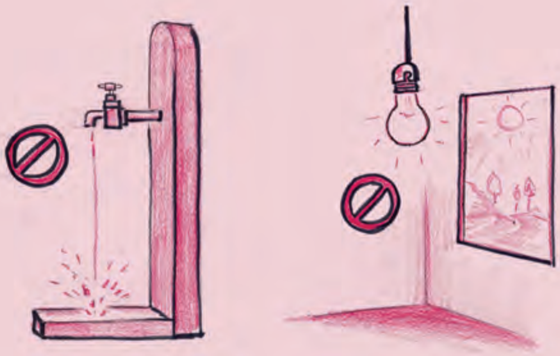

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

نوان لفظ:

مِتايون = دور ڪريون،	محتاجي = موتاجي،	وردان = ذات
پير ڪرڻ = پِنتي موٽڻ،	جڳت = سنسار،	باغ بهار ٿيڻ =خوش ٿيڻ،

جُڳ جُڳ جِيئڻ = سدا سلامت رهڻ.

اَڀياس

سوال ١: هيٺين سوالن جا جواب هڪ ٻن جُملن ۾ لکو.

١. ميوا ڀاڄيون وڌائڻ لاءِ ڇا ڪَرڻ گهرجي؟
٢. بيماريون پويان ڪيئن پير ڪنديون؟
٣. بدن ٻلوان رکڻ لاءِ ڇا ضروري آهي؟
٤. جڳت باغ بهارُ ڪيئن ٿي سگهندو؟

سوال ٢: هيٺين سوالن جا جواب ٿوري ۾ لکو.

١. شاعر باغ لڳائڻ لاءِ ڇو ٿو چوي؟
٢. صفائيءَ کي وردان ڪيئن ثابت ڪري سگهبو؟
٣. ڏيئرن کي ٻچائڻ ۽ پڙهائڻ ڇو ضروري آهي؟

سوال ٣: بيت جي آڌار تي سِٽون پوريون ڪريو:

١. وڌايون .... گهرجن کي.
٢. هِوا جل .... هڪ وردانُ.
٣. سنڀالي ونندي .... باغ بَهارُ.

سوال ٤: بيت جي آڌار تي خال ڀريو:

١. متايون .... جا داغ.
٢. .... پويان ڪنديون پيرَ
٣. ٻچايون ڏيءُ، پڙهايون ....

سوال ٥: ڏنل لفظن جا هم آوازي لفظ ڳولهي لکو:

١. لڳايون، باغ، وردانُ، ڏير، سنسار.
٢. ’س‘ سان شروع ٿيندڙ تي لفظ ڳولهي لکو.

پورڪ اَڀياس

(١) شعر - بند تي عملي ڪم:

صفائي سيوا هڪ وردان .... ٻچايون ڏيءُ، پڙهايون ڏيءُ.

(i) هيٺ ڏنل سٽن جو نثري روپ لکو :-

١) بيماريون پويان ڪنديون پير
٢) جڳت تي پوندو باغ بهار

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

(ii) ''صفائي سيوا هڪ وردان`` بابت پنهنجا ويچار لکو.

(iii) 'وردان' لفظ جا اکر ڪم آڻي نوان لفظ ٺاهيو

١) --------- (پڇ سان لاڳاپو رکندڙ)

٢) --------- (دروازو)

٣) --------- (گهوٽ)

٤) --------- (مٿي تي موجود)

(iv) 'بچايون ڌيءُ، پڙهايون ڌيءُ'.

جو آڌار وٺي هيٺ ڏنل جملن لاءِ برئڪيٽ ۾ صحيح / غلط لکو

١) ڌيءُ گهر سنسار سنڀاليندي آهي. ( )

٢) ڌيءَ هڪ بوجهه آهي. ( )

٣) ڌيءَ جمڻ تي، خوشيون ملهائڻ گهرجن. ( )

٤) ڌيءَ پڙهائڻ سان تعليم جو ڦهلاءُ ٿئي ٿو. ( )

(٢) بَيٽي بچائو بيٽي پڙهائو' ڪاريڪرم هيٺ سرڪار پاران ڌيئرن لاءِ ڪهڙيون سهوليتون ميسر ڪيون ويون آهن. نيٽ ذريعي ڄاڻ حاصل ڪري لکو.

(٣) ''وڻن مان فائدا`` اِن وشيه تي مضمون لکو.

(٤) چترڏسو. ڄاڃيو. چرچا ڪريو ۽ ٻڌايو تہ صحيح آهن يا غلط:-

چتر ۾ ڏنل چوڪنڊي ۾ ✓ يا ✗ لکو.

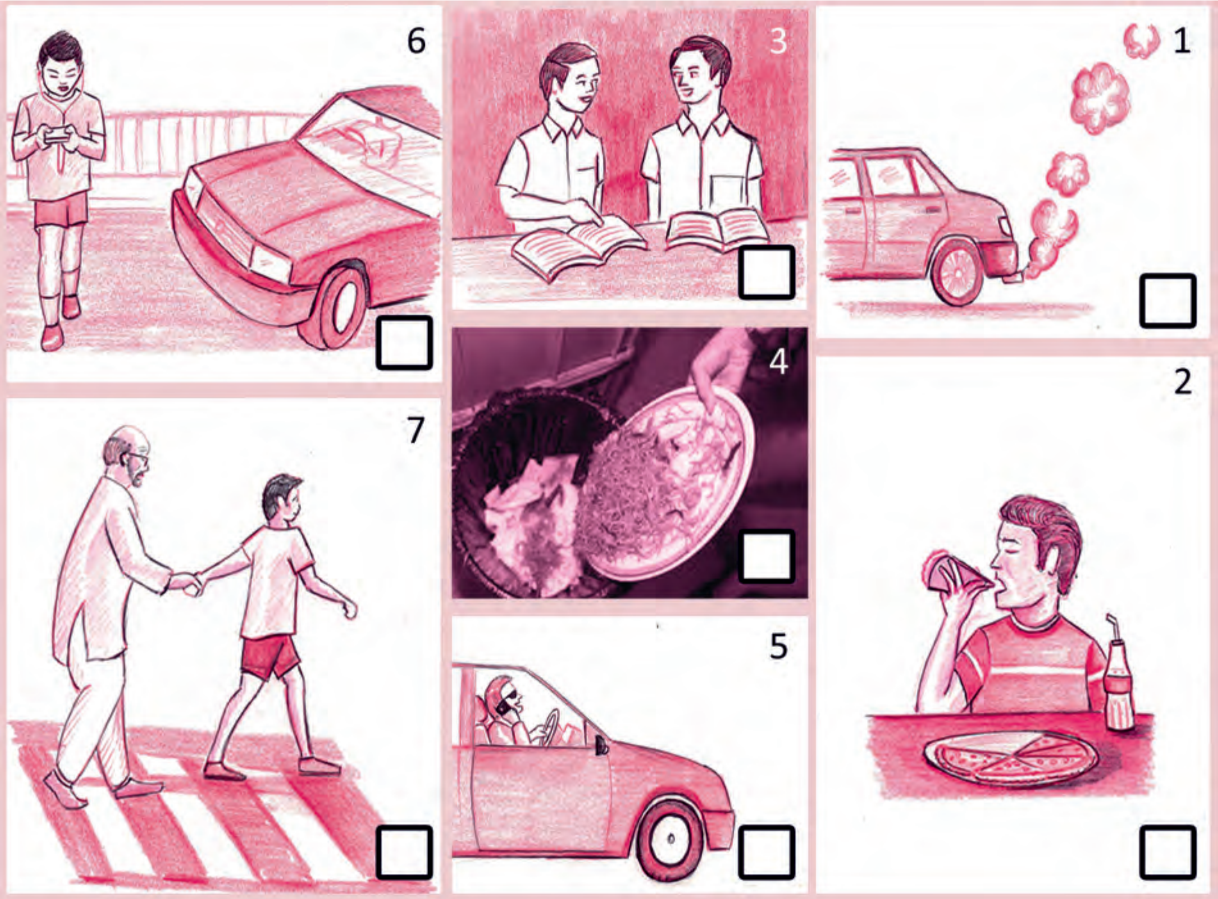

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

١٠. اَڪبر بيربل

ٻُڌو. پڙهو ۽ سمجهو.

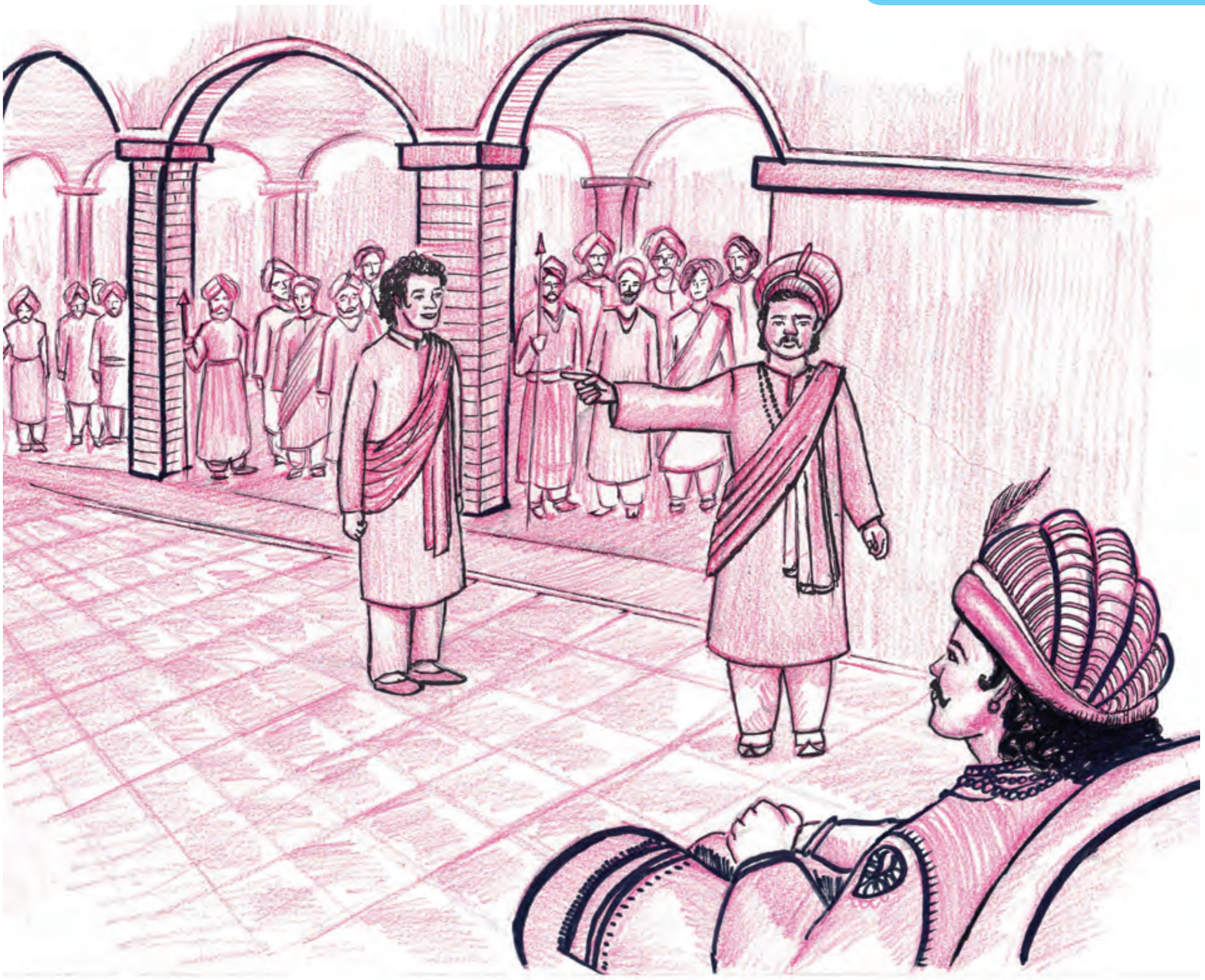

هڪ دفعي اَڪبر بادشاهہ جي دربار ۾ هڪ شخص آيو. اَڪبر بادشاهہ جي اڳيان هن هڪ شرط رکيو ”توهان جي دربار مان ڪير بہ منهنجي ماترڀاشا کي سڃاڻي، نہ تہ توهان قبول ڪيو تہ توهان جي دربار ۾ سڀ بيوقوف آهن.“

درٻارين هن کان الڳہ الڳہ ٻولين ۾ سوال ڪيا. هن هر ڪنهن جا هر ٻوليءَ ۾ جواب ڏنا. هوُ هر ڀاشا ۾ اَهڙِي نموني ڳالهائي رهيو هو جڻ تہ اُهائي هن جي ماترڀاشا هجي.

آخر ۾ هن اَڪبر بادشاهہ کي چيو ”مان توهانکي پنهنجي ماترڀاشا سڃاڻڻ لاءِ هڪ هفتي جو وقت ڏيان ٿو، ٻڌايو منظور اَٿو؟“ اَڪبر بادشاهہ بيربل ڏانهن اِشارو ڪيو، جنهن ڪنڌ لوڏي ها ڪئي. اَڪبر بادشاهہ اُن شخص کي چيو، ”تنهنجو شرط منظور آهي.“

پرديسي شخص کي محلات ۾ هڪ ڪمري ۾ رهايو ويو. رات جي وقت جڏهن هو گهري ننڊ ۾ سمهيو پيو هو تہ بيربل هن جي ڪمري ۾ آيو ۽ هن هِڪ ڪَکُ ڪٽي هن جي ڪن ۾ گهمايو. شخص پنهنجو پاسو ورائي ۽ ڪن کي مهٽي وري سمهي پيو. بيربل وري ٻيو دفعو ساڳِئي حرڪت ڪري لڪي بيٺو.

”اَڙي! ڪير آهي مونکي ننڊ ۾ پريشان ڪري رهيو آهي؟“ اِئين چئي سمهي پيو.

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

پورن ستن ڏينهن ڪانپوءِ شخص دربار ۾ حاضر ٿيو. بيربل الڳ الڳ ٻولين ۾ هن سان ڳالهايو. آخر ۾ هن چيو ”جهان پناهه هن جي ماترڀاشا سنڌي آهي.“ اِهو ٻڌي شخص حيران ٿي ويو.

اڄ پهريون دفعو ڪوئي هنجي ماترڀاشا سڃاڻي سگهيو آهي هن بيربل جي ڏاڍي ساراهه ڪئي ۽ چيو ”ڌنيہ آهي ڀارت ورش، جتي تو جهڙا عقلمند رهندا آهن.“

هن جي وڃڻ ڪانپوءِ اَڪبر بيربل کان پڇيو ”بيربل تو اَهڙو ڏکيو ڪم ڪيئن ڪيو؟“

بيربل چيو، ”جهان پناهه جنهن وقت اِنسان ڪروڌ ۾ هوندو آهي تنهن وقت هو پنهنجي ٻولي ڳالهائيندو آهي پوءِ بيربل اُن رات واري سڄي ڳالهه ڪري ٻڌائي سڀني درٻارين بيربل جي ساراهه ڪئي ۽ اَڪبر بادشاهه پنهنجي ڳلي جو هار لاهي بيربل کي ڏنو ۽ هن جي عزت وڌائي.

نوان لفظ:

حيران ٿيڻ = عجب ۾ پئجي وڃڻ   پريشان ڪرڻ = تنگ ڪرڻ   حرڪت = ڪيڇل، ڪروڌ، غصو

اَڀياس

سوال ۱: هيٺين سوالن جا جواب هڪ ٻن جُملن ۾ لکو.

۱) اڪبر بادشاهه جي دربار ۾ آيل شخص ڪهڙو شرط رکيو؟
۲) آيل شخص ماتر ڀاشا سڃاڻڻ لاءِ اَڪبر بادشاهه کي ڪيترو وقت ڏنو؟
۳) بيربل پرديسيءَ جي ڪمري ۾ ڇو ويو؟
۴) پرديسيءَ جي ماتر ڀاشا ڪهڙي هئي؟

سوال۲: هيٺين جا ٿوري ۾ جواب لکو.

۱) بيربل پرديسيءَ جي ماتر ڀاشا ڪيئن سڃاڻي سگهيو؟

سوال۳: هيٺان جملا ڪنهن ڪنهن کي چيا آهن.

۱) ”اَڙي! ڪير آهي؟ مونکي ننڊ ۾ پريشان ڪري رهيو آهي.“
۲) ”جهان پناهه هن جي ماتر ڀاشا سنڌي آهي.“

سوال۴: (الف) هيٺين جا ضد لکو:

آخر، حاضر، ساراهه، عقلمند

(ب) خال ڀريو:

۱) بيربل وري ٻيو دفعو ساڳئي ----- ڪئي.
۲) پرديسيءَ شخص کي ------ ۾ هڪ ڪمري ۾ رهايو ويو.
۳) پورن ------ ڏينهن ڪانپوءِ پرديسي دربار ۾ حاضر ٿيو.

پورڪ اَڀياس

(۱) تڪرتي عملي ڪم.

پرديسي شخص کي محلات ۾ .... عقلمند رهندا آهن.“

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

(i) هيٺ ڏنل ’صفت‘ ۽ ’اِسم‘ ڪالمن ۾ مناسب لفظ لکو :-

صفت	گهري	پنهنجو	---
اِسم	--	--	دفعو

(ii) هيٺين جملن جو سلسلو ٺاهي لکو
١) پورن ستن ڏينهن کان پوءِ شخص دربار ۾ حاضر ٿيو.
٢) شخص کي محلات ۾، هڪ ڪمري ۾ رهايو ويو.
٣) اِهو ٻڌي شخص حيران ٿي ويو.
٤) جهان پناهه، هن جي ماترياشا سنڌي آهي.

LXUHV2

(iii) هيٺين لفظن مان جملا ٺاهي لکو:-
١) محلات، رات، ماتر ڀاشا، حيران، ساراهه

(iv) هيٺين جا عدد جمع لکو:-
(١) ڪمرو، ڪَنُ، ٻولي، رات، وزيرُ.
(٢) اَڪبر - بيربل وانگر ’وتايو فقير‘ جا ٽوٽڪا هٿ ڪريو ۽ توهان کي وڻندڙ ٽوٽڪو ڪلاس ۾ اَچي ٻڌايو.
(٣) پنهنجي ماتر ڀاشا تي ١٥ کان ٢٠ جملا لکو.
(٤) تينالي راما جا قصا به مشهور آهن. اِنٽرنيٽ ذريعي يا لئبرريءَ ۾ وڃي پڙهي ڪوبه هڪ قصو پنهنجن لفظن ۾ لکو.
(٥) ”ڀارت ديش مهان“ اِن وشيه تي مضمون لکو.
(٦) هيٺين مهان نارين جي نيٽ ذريعي ڄاڻ حاصل ڪري لکو.

سُچيتا ڪرپالاڻي — مئڊم ڪيوري — ڪلپنا چاولا — مئري ڪام

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

١١. زندگي

پڙهو، سمجهو ۽ ڳايو.

نئون روز ڪپڙو مَٽي زندگي،
چڙهي ساهُه هِڪُ، ٻيو ڪٽي زندگي.

هلي گڏ سِين سان، مگر جيئن وٽي،
اَسانکي اُتي ئي چڙهي زندگي.

مٽيءَ جي گُڏي جيئن هٿن مان ڪرِي،
تڏهن ٻيِ سِين کي وٽي زندگي.

گهڻي سوچ سان سڀ هلائن مگر،
نندي ٻار جيئن ٽِي ٽڳي زندگي.

خوشي غم جا ڪجهه پل لِڪايا سِين،
نصيبن جو ليکو وٺي زندگي.

سَيِنِ کي آ هلڻو هتان اڄُ سُڀان،
پَٽِي طوطي وانگر رٽي زندگي.

نوان لفظ:

مٽڻ = بدلائڻ	سوچَ = سَمُجهه
ليکو وٺڻ = حِسابُ وَٺڻُ	رٽڻ = وري وري چوڻ
نصيب = ڀاڱُ	

اَڀياس

سوال ١: هيٺين سوالن جا جواب هڪ ٻن جُملن ۾ لکو.

١) زندگي روز ڇا ٿي بدلائي؟
٢) اَسان کي زندگي ڪٿي ٿي چڙهي؟
٣) مِٽيءَ جي گُڏي جي ڪنهن سان ڀيٽ ڪيل آهي؟
٤) زندگي ڪهڙو ليکو وٺي ٿي؟

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

سوال۲: هيٺين سوالن جا جواب ٿوري ۾ لکو.

۱) طوطي وانگر زندگي ڇا رٽي پئي؟

۲) زندگيءَ جي ڀيٽ ڀار سان ڪيئن ڪيل آهي؟

۳) زندگيءَ بابت شاعرا جا ويچار پنهنجن لفظن ۾ لکو.

سوال۳: خال ڀريو:-

۱) نئون روز ----- مٺي زندگي.

۲) ---- اُٺي ئي چڙهي زندگي.

۳) گهڻي سوچ سان سپ ------ مگر.

۴) خوشي غم جا ڪُڇهُ ڀل لڪايا -------

سوال۴: بيت جي آڌار تي سِٽون پوريون ڪريو.

۱) نئون روز ---------- ڪٽي زندگي.

۲) هلي گڏ ---------- چڙهي زندگي.

۳) سَپِن کي ------------ رکٽي زندگي.

سوال۵: هم آوازي لفظ ڳولهي لکو:-

پورڪ اَڀياس

(۱) شعر - بند تي عملي ڪم

هلي گڏ سپني سان -- وٺي رندگي

(i) هيٺ ڏنل سٽن جو نثري روپ لکو.

۱) اَسان کي اُٺي ئي چڙهي زندگي.

۲) ننڍي ڀار جڻن تي نڳي زندگي.

(ii) هيٺيان چوڪنڊا ڀريو:

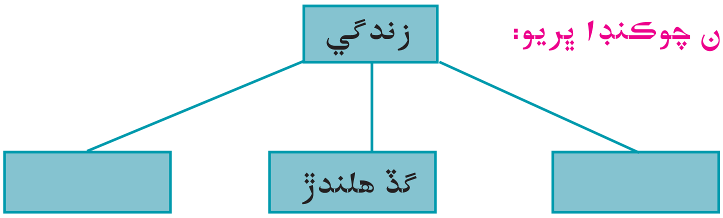

(۲) توهان کي هن ڪويتا جون ڪهڙيون سٽون وڻيون؟ ڇو؟ لکو.

(۳) پنهنجن دوستن يا ساهيڙين جي وچ ۾ پسگردائيءَ ۾ وڻ پوکڻ بابت گفتگو لکو.

(۵) 'زندگي' بابت ٿورن جملن ۾ پنهنجا رايا لکو.

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

١٢. سچائيءَ جو انعام

پڙهو. پڙهو ۽ سمجهو.

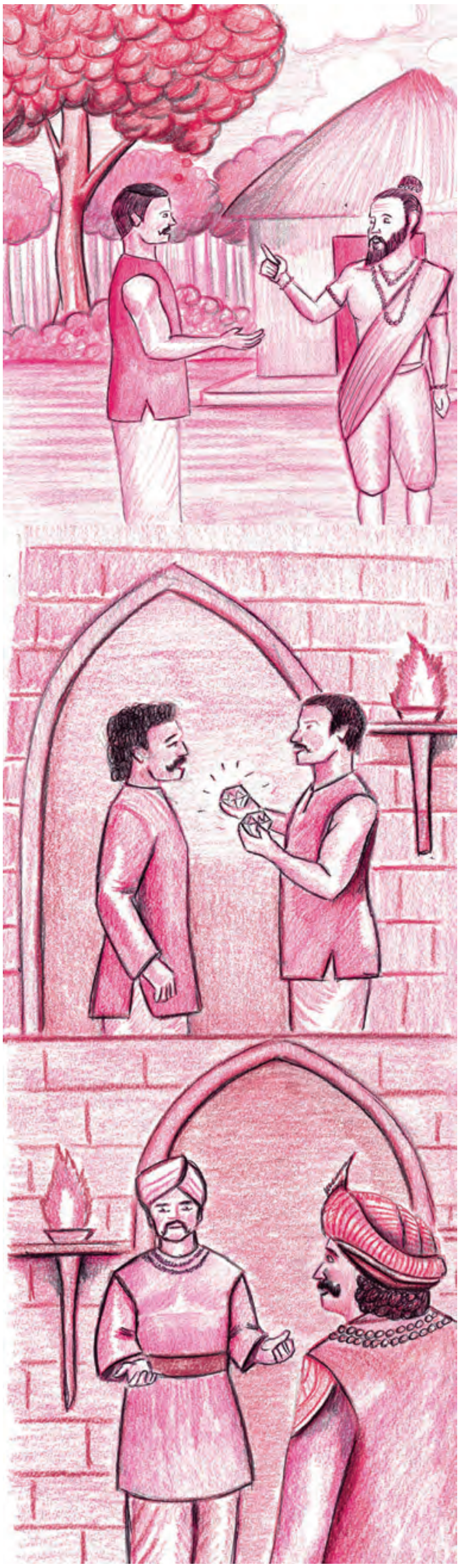

هڪ نامي چور هڪ ڏينهن ڪنهن درويش وٽ ويو ۽ هٿ جوڙي چوڻ لڳو، ”سائين! مان گنهگار آهيان. اوهين مونکي دعا ڪريو ته خدا منهنجو ڏوهه بخشي.“ درويش چيس، ”اي نادان، جيسين تون پنهنجون برايون نه ڇڏيندين، تيسين ڇوٽڪاري جي اُميد رکڻ اجائي اٿيئي. بس اڄ کان ئي پنهنجي خراب ڪمن کان توبهه ڪر ۽ سنئين رستي تي اچ ته ڏٺي توتي مهربان ٿئي.“

چور جواب ڏنس، ”سائين چوري ڇڏڻ مونکان ڪين پڄندي، اِها عادت هاڻي پڪي ٿي چڪي آهي. باقي ٻيو ڪم چئو ته ڪريان.“

درويش چيس، ”ڀلا ايترو ڪر ته آئينده ڪوڙ ڪڏهن به نه ڳالهاءِ.“ چور اِها ڳالهه قبول ڪئي ۽ ڪوڙ کان توبهه ڪيائين.

ٻئي ڏينهن چور اِرادو ڪيو ته اڄ اڌ رات جو شاهي محل جي چوري ڪجي. جڏهن ٻه پهر رات جا گذريا، تڏهن چور نڪتو. اتفاق سان بادشاهه به ڇمڙا پوش ڪري شهر جي سُڌِ لهڻ نڪتو هو. چور کي ڏسي پڇيائينس، ”مِيان، ڪيڏانهن ٿو وڃين؟“

چور جنهن سدائين سچ ڳالهائڻ جو اقرار ڪيو هو، جهٽ پٽ جواب ڏنو، ”شاهي محل ۾ چوري ڪرڻ ٿو وڃان.“

بدليل ويس ۾ بادشاهه چيس، ”مان به چور آهيان. مونکي به پاڻ سان وٺي هل.“ چور قبول ڪيو ۽ ٻئي گڏجي هليا.

جنهن وقت بادشاهه ۽ چور شاهي محل جي دروازي وٽ پهتا، تنهن وقت بادشاهه چيس، ”ميان، تون اندر وڃ، مان ٻاهر ٿو بيهي نگهباني ڪريان ته ڪو سنتري نه ڪونه ٿو اچي.“ چور اِها رٿ پسند ڪئي ۽ پاڻ هڪ دروازي جو ڪڙو پٽي اندر گهڙيو. هڪ ڪمري ۾ وڃي ڏسي ته هڪ ميز تي هيرا رکيا آهن. دل ۾ خيال ڪيائين ته هيرا آهن ٽي ۽ اسين پائيوار ٻه. ايمانداري انهيءَ ۾ آهي ته ٻنهي جا حصا هڪ جيترا هجن. اِنهيءَ ڪري اسين هڪ هڪ ورهائي ٻه هيرا ته کڻنداسين، باقي ٽيون ڪيئن ورهائينداسين، اِنڪري بهتر آهي ته ٽيون اِتيئي پيو رهي ۽ ٻه هيرا کڻان. اِهو فيصلو ڪري ٻه هيرا کيسي ۾ وجهي ٻاهر آيو ۽ هڪ هيرو پنهنجي ساٿيءَ کي ڏنائين ۽ ٻيو پاڻ رکيائين. بادشاهه کي ته محل جو سڀ حال معلوم هو. پڇيائينس، ”ميان، فقط ٻه هيرا هٿ آيئه؟“

چور جواب ڏنو، ”هيرا هئا ٽي، پر خيال ڪيم ته ٽيون ورهائبو

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

ڪيئن؟ سو ميز تي ئي ڇڏي آيس.“

بادشاهه کي شڪ پيو ۽ پاڻ اندر وڃي ڏٺائين ته برابر ٽيئون هيرو ميز تي رکيل هو. هُو چور جي ايمانداريءَ تي خوش ٿيو ۽ دل ئي دل ۾ سندس تعريف ڪرڻ لڳو.

رستي ۾ بادشاهه چور کان موڪلائي موٽيو ۽ سڌو پنهنجي محلات ڏانهن وريو. وزير کي سڏي، پهرين دروازو ڏيکاري چيائين، ”منهنجا وفادار وزير! ڏس اڄ ڪنهن چور دروازو ڀڳو آهي ۽ اندران ڪجهه نه ڪجهه چوري ڪري ويو آهي. تون اندر وڃين ڏس ته ڪو نقصان ته ڪونه ٿيو آهي.“ وزير اندر ويو ۽ هڪ هيرو ميز تي رکيل ڏسي، اندرئين کيسي ۾ وجهي، ٻاهر آيو ۽ منهن فلهڙو ڪري بادشاهه کي چيائين، ”حضور! ميز وارا ٽي هيرا چور کڻي ويو.“ اِهو ٻڌي بادشاهه کي ڏاڍو ڏک ٿيو. هيري وڃڻ جو ڏک ڪونه ٿيس، پر ارمان اِهو ٿيس ته سندس وزير کان ته چور وڌيڪ ايماندار آهي. وڌيڪ ڪي ڪين چيائين. وزير کي موڪل ڏنائين. ٻئي صبح ٿيندي ئي وزير کي موقوف ڪري چور کي گهرائي کيس وزير مقرر ڪيائين. چور پڻ چوري ڪرڻ کان به ڇٽو ۽ چورن جي به پاڙ پٽي ڪڍيائين.

نوان لفظ:

دعا = آسيس	بخشي = معاف ڪري	سنئون = سڌو
تعريف = ساراهه	سنتري = دربان	معلوم = ڄاڻ، خبر
منهن فلهڙو ڪرڻ = مايوس ٿيڻ	چمڙا پوش = ويس بدلائي	وفادار = ايماندار

اَڀياس

سوال ١: هيٺين سوالن جا جواب هڪ ٻن جُملن ۾ لکو.

١) چور هٿ جوڙي درويش کي ڇا چيو؟
٢) چور کي رات جو ڪير گڏيو؟
٣) ميز تي گهڻا هيرا رکيا هئا؟
٤) چور ٻه هيرا ڇو کنيا؟

سوال ٢: هيٺ ڏنل سوالن جا جواب ٿوري ۾ لکو:-

١) راجا ڀڳل دروازو ڏسي پنهنجي وزير کي ڇا چيو؟
٢) راجا کي ڏک ڇو ٿيو؟

سوال ٣: هيٺيان جملا ڪنهن ڪنهن کي چيا آهن؟

١) ”سائين! مان گنهگار آهيان.“
٢) ”شاهي محل ۾ چوري ڪرڻ ٿو وڃان.“
٣) ”مونکي به پاڻ سان وٺي هل.“
٤) ”حضور! ميز وارا ٽي هيرا چور کڻي ويو.“

سوال ٤: هيٺين جا ضد لکو:

(الف) ڏينهن، بادشاهه، شهر، ايماندار، نقصان، اِقرار

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

(ب) هيٺين جون صفتون ٺاهيو:

عادت، رات، شڪ، ڏُک

(ٿ) هيٺين اِصطلاحن جي معنيٰ لکي جملي ۾ ڪم آڻيو.

اُميد رکڻ، قبول ڪرڻ، سُڌ لهڻ

(ٽ) وياڪرڻ موجب ڳالهائڻ جا لفظ سڃاڻو.

لاءِ، بادشاهه، وڃان ٿو، وفادار، اسين

پورو اَڀياس

(۱) ڪر تي عملي ڪم:

جنهن وقت بادشاهه ۽ چور ------------------------------- سندس تعريف ڪرڻ لڳو.

(i) جملن جي ترڪيبيت ۾ صحيح بيان لاءِ ✓ ۽ غلط بيان لاءِ ✗ لکو.

۱) محل جي دروازي تي سنتري بيٺو هو. (   )

۲) چور ٽن هيرن مان ٻه هيرا کنيا. (   )

۳) بادشاهه کي محل جو سڀ حال معلوم هو. (   )

۴) بادشاهه کي چور جي ايمانداري وڻي. (   )

(ii) ترڪيبيت ۾ ڏنل هدايت سمجهي جملا وري لکو:

۱) ٻه هيرا ڪيسي ۾ وجهي ٻاهر آيو (ليڪ ڏنل لفظ بدران ’هڪ‘ ڪم آڻيو.)

۲) چور اِها رٿ پسند ڪئي. (زمان مستقبل ۾ لکو.)

۳) بادشاهه کي شڪ پيو. (زمان حال ۾ بدلايو.)

۴) دل ئي دل ۾ سندس تعريف ڪرڻ لڳو.

(ليڪ ڏنل لفظ بدران ٻيو مناسب لفظ ڪم آڻيو.)

LYDNYC

(iii) گول ۾ مليل لفظن کي ساهوارن ۽ بي جان ۾ ورهايو:-

دروازو
بادشاهه
هيرا، ميز
پائيوان، چور
ساٿي، ڪڙو

ساهوارا	بي جان

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

۱۳. گُل ڪلايون اڱڻ ۾

پڙهو. سمجهو ۽ ڳايو.

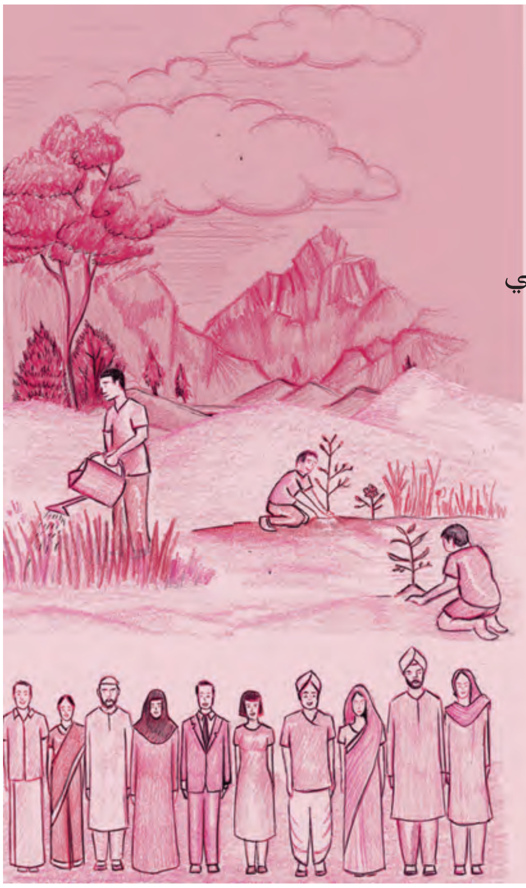

اچ تہ ملي ڪري، هڪ باغ بڻايون اَڱڻ ۾،
ٻوٽو ٻوٽو پنهنجي هٿن سان، پاڻ لڳايون اَڱڻ ۾.

سوچيندي سوچيندي سال لڳي ويا، هرڪوئي هڪ ٻئي ڏي تڪي
چو نہ اچ پنهنجي سوچ ملائي، جوت جڳايون اڱڻ ۾.

وقت ملڻ جو آيو آهي، ملي ڪري اُن ڳالهہ کي سمجهون،
تو ۾ مون ۾ هڪ ئي رب آ، چو نہ ويڇو وڃايون اڱڻ ۾.

هل تہ هلون گڏجي ڳولهيون ڪي، منظر رات سهانيءَ جا،
چو نہ سفر کي سهڻو بڻائي، جُهول جُهلايون اڱڻ ۾.

چو ”نردوش“ ٿو ذڪر ڪرين، آنڌي ۽ انڌياري جو،
چو نہ اَچ پنهنجو ٻوٽو ٻاري، گُل ڪلايون اڱڻ ۾.

نوان لفظ:

تڪڻ = ڏسڻ　　ويِڇو = دوُري، فاصلو　　منظر = نظارا　　ٻوٽو ٻارڻ = سٺو ڪم ڪرڻ.

اَڀياس

سوال ۱: هيٺين سوالن جا جواب هڪ ٻن جُملن ۾ لکو.

۱) اڱڻ ۾ جوت ڪڏهن جڳندي؟
۲) ڪوي گڏجي ڇا ڳولهڻ لاءِ چوي ٿو؟
۳) ڪنهن جو ذڪر ڪوي نٿو ڪرڻ چاهي؟

سوال ۲: هيٺين سٽن جي معنيٰ لکو:-

۱) وقت ملڻ جو آيو آهي، ملي ڪري ان ڳالهہ کي سمجهوُن،
تون ۾ موُن ۾ هڪ ئي رب آ، چو نہ ويڇو وڃايوُن اڱڻ ۾.
۲) چو ’نردوش‘ ٿو ذڪر ڪرين، آنڌي ۽ انڌيا ري جو،
چو نہ اچ پنهنجو ٻوٽو ٻاري، گل ڪلايوُن اڱڻ ۾.

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

سوال ٣: بيت جي سٽن جا جوڙا ملايو.

١) سوچيندي سوچيندي سال لڳي ويا
٢) چو نہ اَڄ پنهنجي سوچ ملائي
٣) هل تو هلون گڏجي ڳولهيون کي،
٤) چو نہ سفر کي سهڻو بڻائي

جهول جُهلايون اڱڻ ۾
هر کوئي هڪ ٻئي ڏي تکي
جوت جڳايون اڱڻ ۾
منظر رات سُهاڻيءَ جا

پورڪ اَڀياس

شعر - بند تي مشغوليون

سوچيندي سوچيندي .... جهولُ جُهلايون اَڱڻ ۾

(i) هيٺ جملن سان لاڳاپو رکندڙ سٽون لکو:-

١) سيني ۾ هڪ ئي ايشور آهي.
٢) ياترا وٺندڙ بڻايو.
٣) اَچو تہ پيڊ پاءُ متايون.
٤) سوچ ويچار ۾ چڱو عرصو گذري ويو.

(ii) ليڪ ڏنل لفظ بدران برئڪيٽ مان مناسب جواب چونڊي جملو وري لکو:-

١) هرکو ئي هڪ ٻي ڏي تکي (نهاري، سڏي، ڏئي)
٢) منظر رات سهاڻي جا (چتر، نظارا، تارا)
٣) جوت جڳايون اڱڻ ۾ (پڌر، ڪمرو، چت)
٤) وقت ملڻ جو آيو آهي (سَمو، ڏينهن، سال)

(iii) مثال موجب گول پريو:-

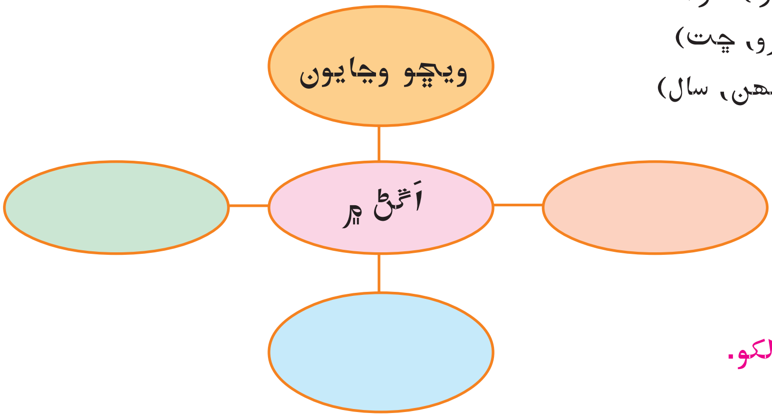

(iv) 'ڏياري' وشيہ تي مضمون لکو.

(٢) 'سوچيندي سوچيندي سال لڳي ويا.' اِن سٽ ۾ 'سوچيندي' لفظ بہ دفعا ڪم آيل آهي.
اَهڙي طرح برئڪيٽ مان مناسب جواب ڳولهي خال پريو.
(زار زار، آهستي آهستي، هلندي هلندي، پڇيندي پڇيندي)

١) --------- هلندي بہ آخر ڪُمي اَورچائيءَ سان شرط کٽي.
٢) آخر ------ راڙا کي صحيح اڊريس ملي ئي ويئي.
٣) رانديڪو ٽٽڻ کري ٻار --------- روئڻ لڳو.
٤) بنا ڏيان کري راجيش ------- ڏکو کاڌو.

LYHJZZ

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

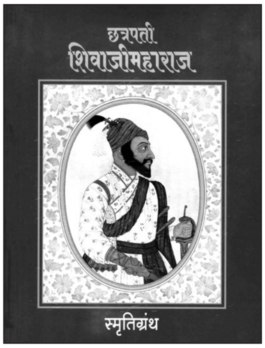

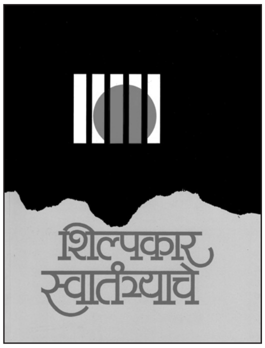

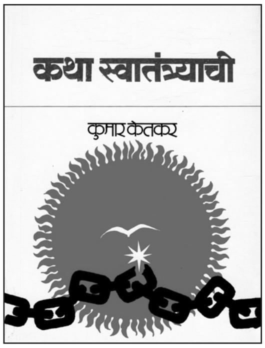

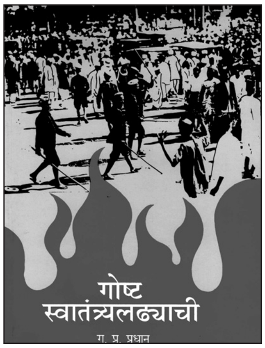

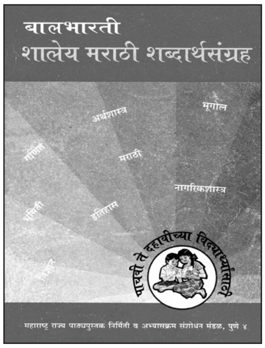

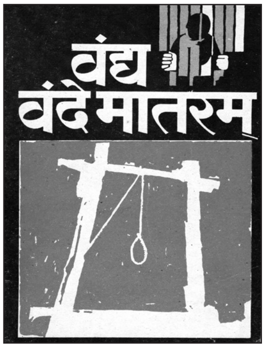

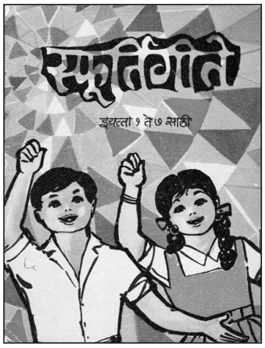

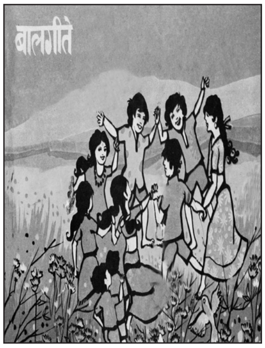

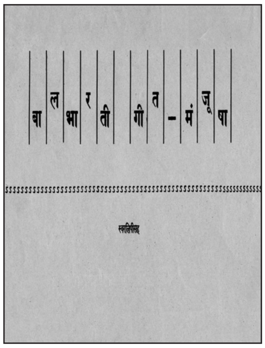

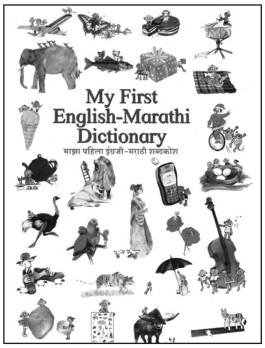

- पाठ्यपुस्तक मंडळाची वैशिष्ट्यपूर्ण पाठ्येत्तर प्रकाशने.
- नामवंत लेखक, कवी, विचारवंत यांच्या साहित्याचा समावेश.
- शालेय स्तरावर पूरक वाचनासाठी उपयुक्त.

पुस्तक मागणीसाठी www.ebalbharati.in, www.balbharati.in संकेत स्थळावर भेट द्या.

साहित्य पाठ्यपुस्तक मंडळाच्या विभागीय भांडारांमध्ये विक्रीसाठी उपलब्ध आहे.

ebalbharati

विभागीय भांडारे संपर्क क्रमांक : पुणे - ☎ २५६५९४६५, कोल्हापूर- ☎ २४६८५७६, मुंबई (गोरेगाव) - ☎ २८७७१८४२, पनवेल - ☎ २७४६२६४६५, नाशिक - ☎ २३९१५११, औरंगाबाद - ☎ २३३२१७१, नागपूर - ☎ २५४७७१६/२५२३०७८, लातूर - ☎ २२०९३०, अमरावती - ☎ २५३०९६५

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in

مهاراشٽر راجيه پاٺيه پستڪ نرمتي و
اَڀياس ڪرم سنشوڌن منڊل، پڻي.

सिंधी (अरे.) सिंधुभारती इयत्ता ८ वी

₹ 30.00

Get More Learning Materials Here : CLICK HERE www.studentbro.in